

การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา เขต 7

อรุณลักษณ์ วรินทรพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2565

การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา เขต 7

อรุณลักษณ์ วรินทรพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2565

BUDDHIST ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTION
ADMINISTRATORS IN PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL
UNDER THE OFFICE OF PHRAPARIYATTIDHAMMA
GENERAL EDUCATION DEPARTMENT AREA 7

ARUNLUKE WARINTHONPHAN

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2022

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา เขต 7

ชื่อนักศึกษา : อรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์
ชื่อปริญญา : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช : 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา : พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ.ดร.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(พระมหาบุญนา ฐานวิโร, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สุวรรณน้อย)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา)

(พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(ดร. เอกชาตรี สุขแสน)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic : Buddhist Administration of Educational Institution
Administrators in Phrapariyattidhamma School under
the Office of Phrapariyattidhamma General Education
Department Area 7

Student's Name : Arunluke Warinthonphan

Degree Sought : Master of Education

Program : Educational Administration

Anno Domini : 2022

Advisor : Phrakhru Dhammabhisamai, Asst.Prof.Dr.

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Education (Educational
Administration)

Dean Faculty of Education
.....
(Phramaha Boonna Thanaveero, Asst.Prof.Dr.)

Thesis Committee:
Chairman
.....
(Asst.Prof.Dr. Pisan Suwanno)

Member (Advisor)
.....
(Phrakhru Dhammabhisamai, Asst.Prof.Dr.)

Member
.....
(Phrakru Sutheejariyawathana, Asst.Prof.Dr.)

Member
.....
(Phramaha Suphachai Suphakicco, Asst.Prof.Dr.)

Member
.....
(Dr. Akchatree Suksen)

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7
ชื่อนักศึกษา	: อรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์
ชื่อปริญญา	: ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	: การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช	: 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	: พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ. ดร.

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำนวน 179 รูป/คน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 174 คิดเป็นร้อยละ 96.09 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ด้านทั่วไปด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการด้วยหลักอิทธิบาท 4 และด้านงบประมาณด้วยหลักธรรมาภิบาล

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา/ การบริหารเชิงพุทธ/ โรงเรียนพระปริยัติธรรม

ABSTRACT

Thesis Topic	: Buddhist Administration of Educational Institution Administrators in Phrapariyattidhamma School under the Office of Phrapariyattidhamma General Education Department Area 7
Student's Name	: Arunluke Warinthonphan
Degree Sought	: Master of Education
Program	: Educational Administration
Anno Domini	: 2022
Advisor	: Phrakhrudhammabhisamai, Asst. Prof. Dr.

The purposes of this research were to: 1) to study level of Buddhist Administration of Educational institution Administrators in Phrapariyattidhamma School under the Office of Phrapariyattidhamma General Education department Area 7. 2) to compare the teacher's opinions on the Buddhist Administration of Educational institution Administrators in Phrapariyattidhamma School under the Office of Phrapariyattidhamma General Education department Area 7. Sample group teachers at Phrapariyattidhamma School general education Department under the office of the Phrapariyattidhamma General Education department Area 7. Totaling 179 persons. There were 174 respondents, representing 96.09 percent. By the questionnaire and analyzed the data by frequency, percentage} mean, Standard Deviation, t-test and One-way ANOVA.

The research findings revealed as follows:

1. The level of Buddhist Administration of Educational institution Administrators in Phrapariyattidhamma School under the Office of Phrapariyat tidhamma General Education department Area 7. Overall, it was found that it was at a highest level. When considering each aspect, it was found that it was at a highest level in 2 aspects, The personnel with the 4th Brahma Vihara principle and the general work with Sangahavattha 4. And it was at a high level in 2 aspects, the academic with the 4 power principle and the budget with good governance.

2. The results of the comparison of teacher's opinions on the Buddhist Administration of Educational institution Administrators in Phrapariyattidhamma School under the Office of Phrapariyattidhamma General Education department Area 7. classified by Gender, education level and work experience found gender, education level has an opinion the Buddhist Administration of Educational institution

Administrators were not different statistically significant at the 0.05 level, but work experience found. There are opinions on the Buddhist Administration of Educational institution Administrators were differed with statistical significance at the 0.05 level

Keywords: Educational institute administrators/ Buddhist administration/
Phrapariyattidhamma School

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ประสบความสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากท่าน อาจารย์ที่ปรึกษา พระครูธรรมภาณีสมัย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทีให้คำปรึกษาแนะนำ อบรมสั่งสอน ตลอดหลักสูตร อุทิศเวลาอันมีค่า ช่วยเหลือชี้แนะ สนับสนุน ส่งเสริมทุกขั้นตอนของการทำวิจัยตั้งแต่ เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็น สถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทองค์ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม ด้านสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา ความสำเร็จในการศึกษาระดับปริญญาโทในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่าน พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ, ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร. และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิบูล ทาชา, ดร.เอกชาติรี สุขเสน ที่เป็นแรงบันดาลใจจุดประกายแนวคิดในการศึกษา พร้อมทั้งคอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมชี้แนะผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา ผลักดันแม้ในยามท้อแท้ให้ฝ่าฟันอุปสรรคทั้งปวง ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย ที่กรุณาเป็นประธานคณะกรรมการสอบ ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการปรับแก้ไข เนื้อหางานวิจัย ขอขอบพระคุณบุคลากรทุกท่านด้วยไมตรีจิตของเจ้าหน้าที่งานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ที่คอยดูแล ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ ชี้แนะ ตลอดระยะเวลาการศึกษาที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้

งานวิจัยนี้จะสำเร็จไม่ได้หากมิได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้และชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัย ส่งเสริม และสนับสนุนงานวิจัยให้สำเร็จเรียบร้อยลุล่วงได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและคณะ ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา เขต 7 ทุกรูป/ท่าน ที่ให้ความเมตตาร่วมมือในการตอบแบบสอบถามงานวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์ เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ท้ายที่สุด คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่อง สักการบูชาคุณพระรัตนตรัย น้อมถวายบูชาคุณครู อาจารย์ คณะผู้บริหารโรงเรียนสารคุณวิทยา บิดา มารดา ญาติมิตร ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกด้านที่ทำให้ผู้วิจัยศึกษา เล่าเรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาปริญญาโทในครั้งนี้

อรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	8
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา.....	11
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา.....	13
2.4 หลักการและแนวคิดการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	27
2.5 หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	30
2.6 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา: โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัด สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7.....	45
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	59
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.4 ตัวแปรที่ศึกษา.....	63
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์.....	66
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	67
4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7.....	68
4.4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7.....	73
4.5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขต การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7.....	80
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	81
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	82
5.2 อภิปรายผล.....	82
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	89
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย.....	100
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย.....	102
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย.....	106
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	108
ภาคผนวก จ แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	110
ภาคผนวก ฉ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC).....	115
ประวัติผู้วิจัย.....	119

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	33
2.2 การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	36
2.3 การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านบุคคล โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	40
2.4 การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านทั่วไป โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	43
4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่าง (n=174).....	67
4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวม.....	68
4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านบุคลากร ด้วยหลักพรหมวิหาร.....	69
4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ.....	70
4.5 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท.....	71
4.6 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล.....	72
4.7 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามเพศ.....	73
4.8 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามระดับการศึกษา.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
4.9	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	75
4.10	แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	76
4.11	ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่.....	77
4.12	ผลการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธต่อความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาลจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่.....	77
4.13	ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่.....	78
4.14	ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่.....	79

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	59

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่ประเทศทั้งหลายได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนา มนุษย์ในประเทศของตนเองอย่างแพร่หลาย เนื่องจากว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือ ที่มีประสิทธิภาพ ประการหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงาม ได้ทั้งทางด้านกายภาพ ทางด้านสังคม ทางด้านจิตใจ และทางด้านสติปัญญา (พระครูสถิตบุญวัฒน์ และคณะ , 2559) โดย การศึกษามุ่งส่งเสริมพัฒนาศักยภาพในทุกด้านของคนตลอดชีวิตให้มีความสุข ความพอใจในการ เรียนรู้และการทำงานประกอบอาชีพตลอดจนสามารถที่จะรับมือกับการแก้ปัญหา เศรษฐกิจ สังคม การเมืองใหม่ ๆ ที่เป็นผลตามมาจากแผนพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ได้อย่าง ต่อเนื่อง ในการพัฒนาคนหรือมนุษย์นั้นต้องพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะวิชาชีพ ศักยภาพ ของคน สติปัญญา อารมณ์ ความสำนึกทางการเมือง และสังคม ในสังคมไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาเป็นการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 31 หน้าที่กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการ กีฬา ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4), (2562) และกฎหมายแม่บทของการศึกษาไทยมีผลให้ ระบบการศึกษาไทยเกิดการเปลี่ยนแปลง และเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งระบบ โดยมีนโยบาย การปฏิรูปการศึกษาเป็นแนวทางเป็นวิธีการ แก่วิกฤติในเรื่องคุณภาพการศึกษาโดยรวม ซึ่งคุณภาพ ของสถานศึกษาต้องเกิดจากฝีมือของบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีบุคลากรภายนอกให้การสนับสนุน เพื่อให้ความคล่องตัวในการดำเนินงาน ทุกคนต้องตระหนักถึงภารกิจอันสำคัญนี้ นั่นคือ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน จะต้องสร้างและพัฒนาคุณภาพของตนให้มีความพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน หรือคุณภาพโรงเรียน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษา เป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้ จะต้องเป็นผู้นำที่มีความ มุ่งมั่นที่จะต้องทำงานให้สำเร็จให้ได้ ซึ่งเป้าหมายที่แท้จริงของการบริหาร คือเพื่อการพัฒนาผู้เรียน และผู้นำสถานศึกษาทุกระดับมี ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในสถานศึกษาเป็นผู้ที่ มีบทบาททั้งในการสร้างสรรค์ และการทำลาย

การบริหารดังกล่าวจึงจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษาจึงเปรียบเสมือนหางเสือเรือที่จะนำพาสถานศึกษาให้ก้าวไปในสู่เป้าหมายของสถานศึกษา และสนองนโยบายของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และศักดิ์ศรี ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะประสบ ความสำเร็จในการบริหารองค์การในยุคการแข่งขันจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ วิสัยทัศน์และมีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์เป็นอันดับหนึ่ง วิสัยทัศน์และกลยุทธ์และต้องเป็นผู้ มีคุณธรรมในการบริหารสถานศึกษา เพื่อนำสถานศึกษาสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างยั่งยืน (มลวิภา

ลิขเรศ, 2559) ซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาจะเกิดขึ้นหรือไม่นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญที่สร้างสรรค์ให้เกิดคุณภาพขึ้น ซึ่งภายใต้กลไกหรือระบบการบริหารจัดการหรือการใช้ภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่จะต้องสร้างภาพพจน์ใหม่ให้เป็นผู้นำทางวิชาการนำแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่การปฏิบัติ เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงทั้งวิธีการบริหารจัดการหรือจัดกระบวนการเรียนการสอน นั่นคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานในสถานศึกษา ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องทำให้บุคลากรได้ตระหนัก และให้ความสำคัญทั้งงานวิชาการ งานวิจัย ศึกษาความรู้พัฒนาตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพราะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ทั้งผู้นำ และผู้ตามต่างยกระดับคุณธรรม และจิตใจซึ่งกันและกัน ผู้นำจะพยายามยกระดับจิตสำนึกของผู้ตาม โดยให้มีอุดมคติสูงขึ้น และมีคุณธรรม และจริยธรรมสูงขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการอย่างมากในปัจจุบันนี้ เพราะคนเริ่มขาดคุณธรรม เห็นแก่ตัว ไม่มีความเสียสละ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นอุปสรรคอันยิ่งใหญ่ของการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ

การบริหารแนวพุทธเป็นความพยายามในการนำเอาหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาประยุกต์กับวิชาสมัยใหม่ทั้งนี้ เพราะพุทธธรรมเป็นนามธรรมสูงกว่าความรู้สมัยใหม่ใด ๆ พุทธธรรมจึงสามารถควบคุมทั้งวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้ทั้งหมด เมื่อองค์กรมีความมั่นคงแล้ว เราจะหยุดแค่นั้นไม่ได้ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เรียกว่า การพัฒนาองค์กร สามารถทำได้ทั้งทางโลกและทางธรรม สำหรับการพัฒนาทางโลกนั้นมีวิธีการทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น Reengineering, Human Resource Development หรือ Knowledge Management แต่สำหรับการพัฒนาองค์กรทางธรรม (Buddhist organization development) คือการใช้หลักธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กร ตัวแปรที่จะพัฒนานั้น ก็คือ องค์กรประกอบหลักขององค์กรนั่นเอง เมื่อการพัฒนาทางโลกผสมผสานกับการพัฒนาทางธรรม ย่อมทำให้องค์กรนั้น เป็นองค์กรที่มีสันติภาพ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการบริหารจัดการตนเองได้ รักษาความสมดุลของสิ่งแวดล้อม และเป็นองค์กรที่มีจิตวิญญาณหรือมีจิตสำนึกชุมชนนั่นเอง (สัญญาสัญญาวิวัฒน์ และชายสัญญาวิวัฒน์, 2550) การที่นักบริหารนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องกำกับในการบริหารงานทุกด้านย่อมเป็นการประสานความเชื่อแนวคิดในเชิงจริยธรรมของสังคมเข้ากับการปฏิบัติหน้าที่ (ฉันทนา จันทร์บรรจง, 2541) ตามทฤษฎีการบริหารซึ่งทำให้การดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับองค์กรนั้นอยู่บนพื้นฐานที่สอดคล้องกับความเชื่อถือการยอมรับของสังคมตลอดจนสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรที่สามารถทำงานภายใต้กรอบของหลักธรรมอันที่จะสร้างสรรค์ธรรมาภิบาลให้องค์กรสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการได้อย่างดี

สำหรับการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ถือเป็นระบบการศึกษา อีกรูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่จะเป็นตัวช่วยสำคัญในการพัฒนาองค์กรพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญงอกงาม และพระสงฆ์คือหมู่สาวกของพระพุทธเจ้า สามารถก้าวทันกับสถานการณ์โลก และกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่จะเป็ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เพราะผู้เรียนที่สำเร็จจากระบบการศึกษาสงฆ์นี้จะสามารถเป็นผู้นำทางด้านคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาทั้งตนเอง และผู้อื่นในการยกระดับคุณภาพทางด้านจิตใจของความเป็นมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกัน

ในสังคมอย่างสงบสุขบนพื้นฐานศีลธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่พบว่าสังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม และ จริยธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างสังคม ที่เป็นธรรม และเป็นสังคมสันติสุข โดยพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวม ทั้งทางกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่มีจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา คนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมใน การดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประจวบกับปัจจุบันรัฐมี นโยบายที่จะเร่ง ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และ เรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยปฏิรูปให้มีความเชื่อมโยงกันทั้งหลักสูตร และ การเรียนการ สอน ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับการเรียนรู้ยุคใหม่ โดยการพัฒนา ครูผู้สอน และ การพัฒนาระบบการทดสอบ การวัด และประเมินผลที่ได้มาตรฐาน และเชื่อมโยงกับ หลักสูตร และ การเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้รัฐยังมุ่งสนับสนุนพัฒนาระบบการศึกษา ให้ผู้เรียนมี ความรู้คู่คุณธรรม สร้างจริยธรรมในระดับปัจเจก สร้างความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความเสมอภาค และดำเนินการให้การศึกษาเป็นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง (Global Citizenship) ดังนั้น การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม จึงมีภารกิจสำคัญในการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการบริหารจัดการศึกษาสิ่งที่สำคัญก็คือนำในการพัฒนา การดำเนินงานบทบาทของ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้เรียนทุกคน ผู้บริหาร ต้องอาศัยภาวะผู้นำมาช่วยเสริมสร้างให้เกิดแรงบันดาลใจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดความร่วมมือในการทำงานพัฒนา และเตรียมบุคลากรด้านการศึกษาให้เป็นผู้ นำ ที่มีคุณภาพมี ทักษะ และศักยภาพตามมาตรฐานสากล เพื่อที่จะนำไปสู่ความมีเอกภาพภายในองค์กร และการมี ส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามยุทธศาสตร์ในองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ประสงค์

โรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ประกอบด้วย 3 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู การศึกษาในรูปแบบ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ถือเป็นระบบการศึกษา อีกรูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ใน พระพุทธศาสนาที่จะเป็นตัวช่วยสำคัญในการพัฒนาองค์กรพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญงอกงาม และ พระสงฆ์คือหมู่สาวกของพระพุทธเจ้า สามารถก้าวทันกับสถานการณ์โลก และกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ที่จะเป็ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เพราะผู้เรียนที่สำเร็จจากระบบการศึกษาสงฆ์นี้ จะ สามารถเป็นผู้นำทางด้านคุณธรรมจริยธรรม พัฒนา ทั้งตนเอง และผู้อื่นในการยกระดับคุณภาพทางด้าน จิตใจของความเป็นมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างสงบสุขบนพื้นฐานศีลธรรม ซึ่งสอดคล้อง กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) สังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีลักษณะการบริหารโดยมีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นองค์กร

หลัก ที่ควบคุมส่งเสริม การจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนเพื่อให้การบริหารให้อยู่ใน การปกครอง ของคณะสงฆ์และได้กำหนดให้มีกลุ่มโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปด้วย ความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพมีทั้งหมด 14 เขต โดยการแบ่งเขตโรงเรียนนั้นอิงตามเขต การศึกษา ของกรมสามัญศึกษา

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7” เพราะจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียน สถาบันการศึกษา บุคคล และกลุ่มบุคคลที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความจำเป็น ในการส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียน พัฒนาคณะตามแนวคิดเกี่ยวกับ การพัฒนาเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เพื่อนำพาองค์กร ไปสู่ความมีประสิทธิภาพ และคุณภาพด้านการศึกษา โดยมุ่งหวังศึกษาองค์ประกอบ การบริหารเชิง พุทธของผู้นำสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 และให้ทราบระดับที่ปฏิบัติจริงตามองค์ประกอบ เพื่อจะเป็น ข้อมูลในการหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่มีความสอดคล้องกับหลักการบริหารนั้น มีอยู่หลากหลายและมีความเหมาะสมกับงานบริหารในบริบทที่แตกต่างกันไป สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจหลักพุทธธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารสถานศึกษา และสนใจศึกษาความ คิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำหลักพุทธธรรมไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา รวมทั้ง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาในการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมใน สถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อทำให้ได้แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยมีหลักพุทธธรรมเป็นพื้นฐานอันจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและครูในการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารเชิงพุทธสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 อยู่ในระดับใด

1.2.2 . ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่มี เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 แตกต่างกัน หรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา เขต 7

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

1.4.2 ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

1.4.3 ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.5.1 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 7 (จังหวัดขอนแก่น เลย หนองบัวลำภู) มีจำนวนทั้งหมด 44 โรงเรียน ปีการศึกษา 2565 มีประชากร จำนวน 332 รูป/คน

1.5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 7 จำนวน 179 รูป/คน

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 2) การบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล 3) การบริหารเชิงพุทธด้านบุคคล ด้วยพรหมวิหาร 4 4) การบริหารเชิงพุทธด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

1.5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.5.3.1 ตัวแปรต้น

1) เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2) ระดับการศึกษา

2.1 ปริญญาตรี

2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3) ประสพการณ์การทำงาน

3.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.2 ตั้งแต่ 5-10 ปี

3.3 มากกว่า 10 ปี

1.5.3.2 ตัวแปรตาม

การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

- 1) การบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ ด้วยหลักอภินิหาร 4
- 2) การบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมมาภิบาล
- 3) การบริหารเชิงพุทธด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4
- 4) การบริหารเชิงพุทธด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ หมายถึง บุคคลที่ผู้มีความรู้ ความสามารถ มีจรรยาบรรณมีคุณธรรม ได้รับมอบหมายให้บริหารจัดการภารกิจของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ทำหน้าที่กำกับ ควบคุมดูแล บริหารและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงาน เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โดยใช้ภาวะผู้นำทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างพลังแห่งกระบวนการทำงาน จูงใจให้ผู้ตามหรือผู้ปฏิบัติงานทำงานได้สำเร็จด้วยความ เต็มใจ และเต็มความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.6.2 การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง การนำหลักธรรมที่มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราทุกคน ที่สั่งสอนให้คนเราประพฤติดี ปฏิบัติชอบและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างความสงบสุขในสังคม ตามโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ ด้วยหลักอภินิหาร 4 2) การบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมมาภิบาล 3) การบริหารเชิงพุทธด้านบุคคล ด้วยพรหมวิหาร 4 4) การบริหารเชิงพุทธด้านงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

1.6.2.1 การบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการด้วยหลักอภินิหาร 4 หมายถึง กระบวนการบริหารที่ใช้บุคคลทุกฝ่ายร่วมมือกัน ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับจัดการเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่สุด การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การนิเทศและการแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมการบริการวิชาการแก่ชุมชน ส่งเสริมการจัดสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ การวัดและประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยดำเนินการอย่างอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว โดยใช้หลักอภินิหาร 4

1.6.2.2 การบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณด้วยหลักธรรมาภิบาล หมายถึง ด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ กระบวนการจัดการด้านการเงินในเงื่อนไขและข้อจำกัดทางการจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ซึ่งโดยทั่วไปการบริหารงบประมาณในแต่ละปีเป็นไปตามระบบปีงบประมาณ ในการคำนวณค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหา การใช้ทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรอื่น ๆ รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามโครงการ และรายงานผลการใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ตามโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ รวมถึงการบริหารกิจกรรมขององค์กรให้ถูกต้องตามระเบียบ และได้ประโยชน์สูงสุด โดยใช้หลักธรรมาภิบาล

1.6.2.3 การบริหารเชิงพุทธด้านบุคคลด้วยพรหมวิหาร 4 หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล นับตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังคน การสรรหาและเลือกสรร การดำรงรักษาบุคลากร การพัฒนาให้บุคลากรก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ การควบคุม การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยวิธีการเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการ ซึ่งการบริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล ในการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4

1.6.2.4 การบริหารเชิงพุทธด้านงานทั่วไปด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 หมายถึง ภารกิจหนึ่งของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร สนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานธุรการ และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากร การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 (ขอนแก่น เลย หนองบัวลำภู) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการทำงานให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ผู้ร่วมงาน และเพื่อพัฒนาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพกับสถานศึกษา

1.7.2 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาของตนเองได้

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปสาระสำคัญตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 2.1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.1.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
- 2.2 ความหมายและความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2.2 ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
 - 2.3.1 แนวคิดและทฤษฎีกับหลักการบริหาร
 - 2.3.2 แนวคิดและทฤษฎีกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.3.3 หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา : โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

แนวคิดการบริหารและการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

2.1.1 ความหมายการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

กัญจน์รัตน์ สิ้นธุ์รัตน์ (2559) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาครู นักเรียน บุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ เจตคติพฤติกรรม บุคลิกภาพ ค่านิยม และคุณธรรมอย่างเหมาะสม โดยจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถทักษะ และประสบการณ์ของผู้บริหารในการวินิจฉัยสั่งการ ควบคุม การจัดการ และอำนวยความสะดวก เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อนุชิต สุขกลี (2560) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงาน โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบระเบียบตามกระบวนการการทำงานเพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษาทั้งในด้านบุคลากรผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

ภาธรณ์ สิริวรรณกุล (2561) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติการกิจของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษابรรลุผลตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้

นรมน ชันตี (2561) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการบริหารจัดการที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพเพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษابรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการดำเนินการ และทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ

ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติการกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

วัลลภา พูลศิริ (2562) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงานของผู้บริหาร โดยการอำนวยความสะดวก ควบคุม และการดำเนินการเกี่ยวกับภาระหน้าที่ทั้งหมดของสถานศึกษา โดยจะต้องคำนึงถึงผลสุดท้ายของการศึกษาเป็นสำคัญ และการควบคุมการจัดการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษابรรลุผลตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

อังคณา จนนะบุรณ์ (2562) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานให้เป้าหมายที่วางไว้ ที่อาศัยกระบวนการระดมความรู้ ความสามารถในการวางแผน การจัดองค์การการควบคุม ติดตาม และประเมินผล โดยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สุภาภรณ์ เทียงทางธรรม (2564) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดกระบวนการทำงานโดยผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนทั้งศาสตร์และศิลป์ให้เกิดความร่วมมือกัน

ของบุคลากรในสถานศึกษา ในการพัฒนาสถานศึกษาพัฒนาเยาวชน ชุมชน สังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและตรงตามความต้องการของสังคม

Learn.org Website (2022) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งหมด ตั้งแต่การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยไปจนถึงการจัดการงบประมาณของโรงเรียน ในการกำหนดการบริหารโรงเรียนเพิ่มเติม ต้องพิจารณา ด้านต่าง ๆ ของการบริหารโรงเรียนโดยรวม เพื่อให้โรงเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่น

Topeducationdegrees Website (2022) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา ตั้งแต่การจัดการโรงเรียน การพัฒนาสภาพแวดล้อมการทำงานที่หลากหลาย ผู้เชี่ยวชาญที่เผชิญกับความท้าทายประเภทต่าง ๆ เป็นประจำ ดังนั้นพวกเขาจึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีปรับตัวอย่างรวดเร็ว สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้บริหารมักทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่สาม เพื่อแสวงหาโอกาสในการเสริมสร้างประสบการณ์การศึกษาโดยรวมของนักเรียนตลอดจนกลยุทธ์การจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพภายในองค์กร

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาครู นักเรียน บุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ เจตคติพฤติกรรม บุคลิกภาพ ค่านิยม และคุณธรรมอย่างเหมาะสม โดยจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถทักษะ และประสบการณ์ของผู้บริหารในการวินิจฉัย ควบคุม วางแผนทั้งศาสตร์และศิลป์ และอำนวยความสะดวก ให้เกิดความร่วมมือกันของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานบรรลุอย่างมีระบบระเบียบตามกระบวนการการทำงาน เพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาเยาวชน ชุมชน สังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และตรงตามความต้องการของสังคม

2.1.2 ความสำคัญการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

กัญจน์รัตน์ สินธุ์รัตน์ (2559) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า เป็นการบริหารจัดการที่มีระบบ รูปแบบขั้นตอน กติกา กระบวนการประเมินผลการศึกษา วิธีดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ เพื่อพัฒนาเยาวชนที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ และเป็นผลผลิตทางการศึกษาให้มีคุณภาพ

อนุชิต สุขกสิ (2560) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า เป็นกระบวนการดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และคณะบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานและมีคุณภาพ ให้แก่เยาวชนที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นรมน ชันตี (2561) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า การบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีการพัฒนาทักษะ ความรู้ และสั่งสมประสบการณ์ กำหนดเป้าหมาย และการวางแผนในการทำงาน นำมาซึ่งความสำเร็จลุล่วงในการปฏิบัติงาน และได้รับการยอมรับจาก

บุคคลภายในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ

ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสถานศึกษาต่าง ๆ จะมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำที่เป็นมืออาชีพ มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ และมีสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่มั่นคงถาวรและมุ่งส่งเสริมเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง

วัลลิกา พูลศิริ (2562) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า เป็นการบริหารจัดการของผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่องค์กร ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีการพัฒนาทักษะความรู้ และสั่งสมประสบการณ์ กำหนดเป้าหมาย และการวางแผนในการทำงาน นำมาซึ่งความสำเร็จจลุล่วงในการปฏิบัติงาน การยอมรับจากบุคคลภายในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จของสถานศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

อังคณา จะนะบุรณ์ (2562) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า เป็นการ บริหาร จัดการร่วมกันของบุคคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ วัด ชุมชน เพื่อให้บรรลุจุดหมายเดียวกัน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการ บริหารสถานศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับจากบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

OS Today Website (2022) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า การมี อำนาจสั่งการ กำกับ และดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำงานอย่างกระตือรือร้น เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามลำดับขั้น โดยการตรวจสอบทฤษฎีการบริหารและการปฏิบัติด้านการศึกษาในสถาบัน ทั่วไป และสถาบันการศึกษา

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ความสำคัญการบริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง สถานศึกษาต่าง ๆ จะมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำที่เป็นมืออาชีพ การพัฒนาทักษะ ความรู้ และสั่งสมประสบการณ์ กำหนดเป้าหมาย และการวางแผนในการ ทำงาน นำมาซึ่งความสำเร็จจลุล่วงในการปฏิบัติงาน และได้รับการยอมรับจากบุคคลภายในและนอก สถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างมี วัตถุประสงค์ และมีสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่มั่นคงถาวร มุ่งส่งเสริมเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ แท้จริง เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 ความหมายและความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆอย่างหลากหลาย เพื่อนำมา ปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระ และกระบวนการ เรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น 1) การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) ซึ่งเป็นการบริหารที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการสั่งการ หรือการควบคุม แต่จะเกิดขึ้นจาก การบริหารภายในของโรงเรียนแต่ละแห่ง มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ในเรื่องสำคัญจาก

ส่วนกลางให้แก่โรงเรียน และมีการส่งเสริมให้มีการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมเน้นการกระจายอำนาจ การบริหารและจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปให้แก่โรงเรียน 2) การบริหารหลักสูตรมาภิบาล ที่เน้นหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อและ หลักความคุ้มค่า และ3) การบริหารแบบ Balance Scorecards : เทคนิคการประเมินผลการนำวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติมีขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์องค์การเพื่อการนำไปปฏิบัติได้ ดังนี้ จัดทำแผนยุทธศาสตร์องค์การ กำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จที่สำคัญ (KPI-Key Performance Indicator) นำเอาวัตถุประสงค์ดัชนีชี้วัด-เป้าหมาย-แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติ การให้มีข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (วารสารณ์ พุทธวงษ์ และคณะ, 2560)

2.2.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

ศรัญญา น้อยพิมาย (2562) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีความสำคัญในการดำเนินงาน ทำหน้าที่กำกับ ควบคุมดูแล บริหารและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงาน เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โดยใช้ภาวะผู้นำทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างพลังแห่งกระบวนการทำงาน จูงใจให้ผู้ตามหรือผู้ปฏิบัติงานทำงานได้สำเร็จด้วยความ เต็มใจ และเต็มความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ณัฐพร มั่นคง (2563) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีจรรยาบรรณมีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร และมีคุณลักษณะเฉพาะตัวเพื่อบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

สหิตพงศ์ พิทอนวร (2563) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพทางการศึกษา ที่รับผิดชอบการบริหารภายในสถานศึกษา มีหน้าที่นำสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจที่ตั้งไว้ ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีจรรยาบรรณมีคุณธรรม และคุณลักษณะเฉพาะ

ศรายุทธ เมืองคำ (2563) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ผู้นำและบริหารจัดการภารกิจของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายปฏิรูปการศึกษาและภารกิจของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย คุณภาพการศึกษา เป็นผู้ที่มีสมรรถนะสูง ทันทต่อโลกของการแข่งขัน มีแนวคิดที่ดีต่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ พัฒนาสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนและปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ผู้มีความรู้ ความสามารถ มีจรรยาบรรณมีคุณธรรม ได้รับมอบหมายให้บริหารจัดการภารกิจของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ทำหน้าที่กำกับ ควบคุมดูแล บริหารและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงาน เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โดยใช้ภาวะผู้นำทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างพลังแห่งกระบวนการทำงาน จูงใจให้ผู้ตามหรือผู้ปฏิบัติงานทำงานได้สำเร็จด้วยความ เต็มใจ และเต็มความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2.2 ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

จันทร์จิรา จันทร์โกมุท (2560) กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรที่สำคัญและเป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการดูแล ควบคุมกำกับและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายที่ได้วางไว้

ศรัญญา น้อยพิมาย (2562) กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษา สามารถกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา และชุมชนมีคุณลักษณะที่จำเป็นในการบริหาร เป็นบุคคลสำคัญที่จะนำพาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในการบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ณัฐพร มั่นคง (2563) กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญในการบริหารทรัพยากรทั้งหมดขององค์กรโดยผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถ และจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงานเพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ

สหัสพงศ์ พิทอนวร (2563) กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญในการนำพาบุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่สถานศึกษา

Greene (2021) กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารจัดการเพื่อให้ครูสามารถมุ่งเน้นการสอน ผู้บริหารควรเป็นสมาชิกที่มองเห็นได้ และเป็นที่เคารพนับถือของชุมชนที่โรงเรียน เพื่อให้สามารถสนับสนุนครูและโรงเรียน และสร้างความไว้วางใจระหว่างเจ้าหน้าที่ ครู และผู้ปกครอง

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคคลที่ผู้มีความรู้ความสามารถ มีจรรยาบรรณมีคุณธรรม ได้รับมอบหมายให้บริหารจัดการภารกิจของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ทำหน้าที่กำกับ ควบคุมดูแล บริหารและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงาน เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โดยใช้ภาวะผู้นำทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างพลังแห่งกระบวนการทำงาน จูงใจให้ผู้ตามหรือผู้ปฏิบัติงานทำงานได้สำเร็จด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

2.3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการบริหาร

ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรนั้นจำเป็นต้องมีการบริหารเพื่อบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในปี ค.ศ. 1918 เฮนรี ฟาโยล (Fayol, 1949) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องหลักการจัดการ และจัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ General and Industrial Management ทฤษฎีของเขาได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้จนถึงปัจจุบัน โดยสรุปว่า หลักใน

การจัดการนั้นควรยืดหยุ่นและสามารถปรับไปตามตัวแปรต่าง ๆ หลักเกี่ยวกับหน้าที่การจัดการ (Management Functions) เรียกชื่อย่อว่า ทฤษฎี POCCC เป็นการรวมอักษรตัวแรกของหน้าที่แต่ละด้านดังนี้

การวางแผน (Planning) หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนการการปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติขึ้นไว้เป็นแนวทางการทำงานในอนาคต

การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ให้อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง การสั่งงานต่าง ๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี และต้องเข้าใจผู้ปฏิบัติงานด้วย ตลอดจนเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่ รวมถึงการติดต่อสื่อสารภายในองค์การด้วย

การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และไปสู่เป้าหมายเดียวกันในที่สุด

การควบคุม (Controlling) หมายถึง การที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้น สามารถเข้ากันได้กับแผนที่วางไว้แล้ว

โดยได้กำหนดหลักทั่วไปที่ใช้ในการจัดการซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ที่เรียกว่า หลัก 14 ประการ ของฟาโยล (Fayol's 14 principles) ได้แก่

ประการที่ 1 หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ และอำนาจหน้าที่ควรมีควบคู่กับความรับผิดชอบ และเมื่อผู้ใดได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่องานใดงานหนึ่ง ผู้นั้นก็ควรจะได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่เพียงพอที่จะใช้ปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างดี

ประการที่ 2 หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity of Command) ผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาการเพียงคนเดียวเท่านั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสนในคำสั่งที่เกิดขึ้น

ประการที่ 3 หลักของการไปในทิศทางเดียวกัน (Unity of Direction) กิจกรรมของกลุ่มควรมีเป้าหมายเดียวกัน และจะต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกันตามแผนงานที่กำหนด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมายขององค์การในที่สุด

ประการที่ 4 หลักสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาจากระดับสูงสุดมายังระดับต่ำสุดในองค์การ ที่จะเอื้ออำนวยให้การบังคับบัญชา เป็นไปตามหลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว และช่วยให้เกิดระเบียบ ในการติดต่อสื่อสารในองค์การอีกด้วย

ประการที่ 5 หลักของการแบ่งงานกันทำ (Division of Work or Specialization) การแบ่งงานกันตามถนัด เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของบุคลากรในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักเศรษฐศาสตร์

ประการที่ 6 หลักความมีระเบียบวินัย (Discipline) การยอมรับและปฏิบัติตามข้อตกลงของสมาชิกภายในองค์การ โดยมุ่งให้เกิดความเคารพ เชื่อฟังและทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ โดยผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความยุติธรรมและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

ประการที่ 7 หลักประโยชน์ของส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ของส่วนรวม (Subordination of the Individual Interest to General Interest) เป้าหมาย ผลประโยชน์ และส่วนได้เสียของส่วนรวมหรือ ขององค์การ จะต้องมีความสำคัญเหนือกว่าเป้าหมายส่วนบุคคล หรือของส่วนย่อยต่าง ๆ แต่ทั้งนี้จะต้องมีการตกลงร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหาร คนงาน และกลุ่มต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ต้องมีการตกลงร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหาร คนงาน และกลุ่มต่าง ๆ โดยยึดถือหลักความเป็นธรรม

ประการที่ 8 หลักของการให้ผลตอบแทน (Remuneration) ต้องมีความยุติธรรมและให้เกิดความพอใจ และประโยชน์มากที่สุด แก่ทั้ง 2 ฝ่าย คือฝ่ายลูกจ้าง และนายจ้าง ให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคม

ประการที่ 9 หลักของการรวมอำนาจ (Centralization) การจัดการจะต้องมีการรวมอำนาจ ไว้ที่จุดกลางเพื่อที่จะควบคุมส่วนต่าง ๆ ขององค์การไว้ได้เสมอ แต่ต้องมีความสมดุลระหว่างการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้

ประการที่ 10 หลักความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Order) การจัดระเบียบสำหรับการทำงานของคนงานในองค์การนั้น ผู้บริหารจำต้องกำหนดลักษณะและขอบเขตของเขตงานให้ถูกต้อง ชัดเจน พร้อมทั้งระบุงถึงความสัมพันธ์ต่องานอื่น รวมถึงการจัดหาที่ตั้งของเครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน

ประการที่ 11 หลักความเสมอภาค (Equity) ผู้บริหารต้องมีเมตตาและให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายภายในองค์การ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความจงรักภักดีและอุทิศตนในการทำงานให้กับองค์การ

ประการที่ 12 หลักความมั่นคงในการทำงาน (Stability of Tenure) การที่คนเข้าออกมาก ย่อมเป็นสาเหตุของการสับสนเปลืองและทำให้การจัดการงานไม่เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น ทั้งผู้บริหารและคนงานจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง เพื่อเรียนรู้งานและปัญหาต่าง ๆ ขององค์การ

ประการที่ 13 หลักความริเริ่ม(Imitative) การเปิดโอกาสให้คนงานภายในองค์การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา จะเป็นพลังอันสำคัญที่จะทำให้องค์การเข้มแข็ง เพื่อปฏิบัติตาม แผนงานและเป้าหมายต่าง ๆ ให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ประการที่ 14 หลักความสามัคคี (Esprit de Corps) การเน้นถึงความจำเป็นที่ทุกคนในองค์การจะต้องทำงานเป็นกลุ่มที่เป็นหนึ่งอันเดียวกันเพื่อจะให้เกิดการบรรลุเป้าหมายขององค์การเป็นอย่างดีภายในทิศทางเดียวกัน

หลักการบริหารทั้ง 14 ประการดังกล่าวอาจเป็นหลักการที่ผู้บริหารเคยปฏิบัติมาก่อนแต่ต้องยอมรับว่าฟาโยล (Fayol) เป็นบุคคลแรกที่ประมวลหลักการบริหารเหล่านี้ขึ้นมาอย่างเป็นระบบจนทำให้การบริหารสามารถถ่ายทอดเรียนรู้ต่อกันได้ และทำให้การบริหารเป็นวิชาชีพ (professional) อย่างหนึ่งด้วย ต่อมาในปี ค.ศ. 1937 ลูเธอร์ กุลlick (Gullick) และเออร์วิค (Urwick)

(Gulick, 1937) เสนอแนวคิดภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักบริหารโดยสรุปเป็นแนวคิด บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร 7 ประการหรือ POSDCORB ที่ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหาร ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดเป้าหมายขององค์กรว่า ต้องทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อะไร และจะดำเนินการอย่างไร

2. การจัดองค์การ (Organization) คือ การจัดตั้งโครงสร้างองค์กรให้ชัดเจน กำหนดอำนาจหน้าที่รับผิดชอบอย่างเป็นทางการภายในองค์กร เพื่อประสานงานหน่วยงานให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดกำลังคน (Staffing) คือ ฝ่ายบริหารต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลาว่าจะดูแลควบคุมจัดสรรคนอย่างไรให้เหมาะสมกับงาน และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การอำนวยการ (Directing) คือ การตัดสินใจและสั่งการ การควบคุมงาน การติดตามผลนิเทศก์งาน และศิลปะในการบริหารงาน

5. การประสานงาน (Coordinating) คือ การร่วมมือประสานงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และราบรื่น คือหัวใจของการบริหาร

6. การรายงาน (Reporting) คือ การรายงานความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในองค์กรให้ทุกฝ่ายทราบ รวมถึงงานประชาสัมพันธ์ (Public Relation) ด้วย

7. การงบประมาณ (Budgeting) คือ งบประมาณในรูปของการวางแผนและการควบคุมด้านการเงินการบัญชี

ทฤษฎี POSDCORB ใช้เพื่อสร้างกลไกและโครงสร้างให้กับองค์กร จัดเตรียมบุคลากรที่มีความชำนาญต่างกันให้อยู่ในแผนกที่เหมาะสมกับองค์กร บุคลากรรู้หน้าที่และผู้บริหารสามารถบริหารสั่งการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดแผนวงกรการทำงานในองค์กรใช้เป็นแนวทางในการบริหาร ส่งเสริมการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกันภายในองค์กร

จากที่กล่าวมาการนำหลักทฤษฎีใดมาใช้ในการแก้ปัญหาทำให้เหมาะสมกับองค์กร ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางการสร้างความสำเร็จในการบริหารดำเนินงานใด ๆ ได้ตามประสงค์ การศึกษาวิเคราะห์องค์กร หน่วยงานหรือของตัวบุคคล เป็นหนึ่งในเครื่องมือของการศึกษาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาขององค์กร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารองค์กรได้หลากหลาย สำหรับการปรับปรุงองค์กร ใช้การบริหารทรัพยากรบุคคลหรือกระทั้งการศึกษาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล เพื่อการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ในการทำงานร่วมกันในหลาย ๆ มุมมองที่จะช่วยในการกำหนดปัญหา กำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นกลยุทธ์ และวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง

2.3.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลปะทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ

ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และความ ต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธี และกระบวนการบริหารที่ เหมาะสมมาใช้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โรงเรียนในระบบ ทั่ว ๆ ไปที่บริหารจัดการภายใต้เงื่อนไขที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ได้นำมาแยกเป็นภารกิจ ออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารการศึกษาด้านวิชาการ 2) การบริหารการศึกษาด้าน งบประมาณ 3) การบริหารการศึกษาด้านบุคลากร และ 4) การบริหารการศึกษาด้านงานทั่วไป

2.3.2.1 การบริหารการศึกษารองเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานวิชาการ

การบริหารโรงเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดกลยุทธ์ และ วางแผนด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การธุรกิจอย่างเป็น ระบบ ดังนั้น การจัดการเชิงกลยุทธ์ จึงเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางขององค์การ และช่วยให้ผู้บริหาร สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้ ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทาง และวัตถุประสงค์การดำเนินงานขององค์การอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงได้ เป็นการนำไปสู่การจัดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เนื่องจากมี การเตรียมรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงไว้แล้ว ทำให้ผู้บริหารค้นหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดต่อ องค์การท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้การบริหารวิชาการ เป็น งานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไป ให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร และ การจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้ง การจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดวัตถุประสงค์กว้าง ๆ ไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้อง กับความต้องการของนักเรียน โรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเอง และ การประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็น สำคัญได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้โรงเรียนได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดขอบข่าย และภารกิจไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สารระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมิน

สถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระต่าง ๆ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม นำหลักสูตรไปใช้ มีการนิเทศการใช้หลักสูตร ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และการประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติ และผลงาน จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ทักษะ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด พัฒนาเครื่องมือวัด และประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโดยรวมของสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่น

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ และส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี รวมทั้งให้มีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ ประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาใน

การจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน และส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การนิเทศการศึกษา จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ ในรูปแบบหลากหลาย ประเมินผล การจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น

8. การแนะแนวการศึกษา จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา ติดตาม และประเมินผล ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยการวางแผน การดำเนินการพัฒนางานตามแผน ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา หน่วยงานอื่น และเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษา เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ควรมีการศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิคทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น ควรมีการประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษาทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

12. สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ควรสำรวจ และศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

ดังนั้น ด้านการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนที่ให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะพื้นฐานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ซึ่งนักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้แนวคิดในด้านการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

พระครูสังฆกิจจานุรักษ์ (สิริเชษฐพงษ์) (2563) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ กระบวนการบริหารที่ใช้บุคคลทุกฝ่ายร่วมมือกัน ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายขององค์กร ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว

พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์ (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารกิจกรรมในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด โดยมีองค์ประกอบในด้านการวางแผนงานวิชาการ การบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การจัดสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

พระมหาธีรานุวัฒน์ ธีรญาโณ (ทันบาล) (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

พระมหาสุพรรณ วิสารโท (อินทมาส) (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ งานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษาซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วย งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเองเรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา

พระมหาสุชิน วชิรญาโณ (เชยผลบุญ) (2560) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ การดำเนินงานกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และบูรณาการพุทธธรรมเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริงในทุกกลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยครูผู้สอนควรเป็นตัวอย่างที่ดี ใช้หลักกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน ใช้กระบวนการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนรอบด้าน จัดโอกาสส่งเสริม และสร้างเสริมปฏิบัติธรรมอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิต

จากทัศนะของนักวิชาการสามารถสรุปได้ว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารที่ใช้บุคคลทุกฝ่ายร่วมมือกัน ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับจัดการเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่สุด การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การนิเทศและการแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมการบริการวิชาการแก่ชุมชน ส่งเสริมการจัดสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยดำเนินการอย่างอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว

2.3.2.2 การบริหารการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการ อาจเป็นสหกรณ์ ร้านค้า หรือการจัดตั้งกองทุนมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์ของการบริหารงานงบประมาณ ดังนี้

1) เพื่อให้โรงเรียนมีความเท่าเทียมและความเสมอภาคของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงานงบประมาณตามมาตรฐาน

2) การจัดการเงินให้ได้มาตรฐานการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์

3) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการงบประมาณของโรงเรียนให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคุ้มค่ารวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียนตามขอบข่ายภารกิจ ดังนี้

- 1) การจัดทำและเสนอของงบประมาณ
- 2) การจัดสรรงบประมาณ
- 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน
- 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 5) การบริหารการเงิน
- 6) การบริหารบัญชี
- 7) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

สถานศึกษามีการต้องบริหารงบประมาณคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ บริการจัดการทรัพยากรได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ (พระมหาพิชิต ธมมิวิจิโต, 2561) ซึ่งได้มีนักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้แนวคิดในด้านการบริหารงานงบประมาณ ไว้ดังนี้

รักษณาลี สุริหาร (2563) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ การจัดทำแผนงบประมาณ ในการคำนวณค่าใช้จ่ายและจัดสรรทรัพยากรตามโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ รวมถึงการบริหารกิจกรรมขององค์กรให้ถูกต้องตามระเบียบ และได้ประโยชน์สูงสุด

พระมหาสุพรรณ วิสารโท (อินทมาส) (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาค

บังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน เพื่อเป็นเงินอุดหนุนให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จිරนันท์ ทองอ่วม (2560) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ การประมาณการใช้ทรัพยากรที่มีให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหา การใช้ทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรอื่น ๆ รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามโครงการ และรายงานผลการใช้ทรัพยากรนั้น ๆ

สุภาพร ศรีษะเนตร (2560) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการตัวเลขทางการเงินในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

สุรวุฒิ ตั้งติ (2558) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานงบประมาณ คือการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา หากพิจารณาในเชิงภาระหน้าที่ทางการบริหารแล้ว การบริหารงบประมาณก็คือ การจัดการด้านการเงินในเงื่อนไขและข้อจำกัดทางการจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ซึ่งโดยทั่วไปการบริหารงบประมาณในแต่ละปีเป็นไปตามระบบปีงบประมาณ ซึ่งเริ่มจากวันที่ 1 ตุลาคมถึงวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป แต่ในสถานศึกษาการดำเนินการจะเริ่มตามปีการศึกษา คือ ตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมจนถึงสิ้นเดือนเมษายนของปีถัดไป ซึ่งไม่ตรงกับปีงบประมาณ หากเป็นสถานศึกษาของรัฐบาลใช้จ่ายเงินงบประมาณแต่ละปีการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยเงินงบประมาณทั้งสองปีงบประมาณ คือ ตั้งแต่เปิดภาคเรียนจนถึงสิ้นเดือนกันยายนเป็นของปีงบประมาณหนึ่ง และตั้งแต่เดือนตุลาคมจนปิดภาคเรียนเป็นของอีกปีงบประมาณหนึ่ง สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดแผนงานหรือโครงการให้สอดคล้องกับงบประมาณ ในปีนั้น ๆ แต่หากเป็นสถานศึกษาของเอกชนไม่จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณแผ่นดินก็อาจกำหนดงบประมาณการใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกับปีการศึกษาได้

จากทัศนะของนักวิชาการสามารถสรุปได้ว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณ หมายถึง กระบวนการจัดการด้านการเงินเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระบบปีงบประมาณ ในการคำนวณค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหา การใช้ทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรอื่น ๆ รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามโครงการ และรายงานผลการใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ตามโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงการบริหารกิจกรรมขององค์กรให้ถูกต้องตามระเบียบ และได้ประโยชน์สูงสุด

2.3.2.3 การบริหารการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความรวดเร็ว และคล่องตัว อย่างอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักการบริหารงานบุคคลควรที่จะต้องใช้หลักประชาธิปไตยโดยการเคารพในสิทธิ และความสามารถของบุคคล บริหารงานโดยมีการยึดหยุ่น มีความยุติธรรม มีการพัฒนาและการให้ขวัญและกำลังใจบุคลากร สนับสนุนให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ตลอดทั้งจัดสวัสดิการ และสร้างบรรยากาศที่ดีในการบริหารงาน

สนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบาย คือ ยึดหลักความเป็นธรรมในเรื่องค่าจ้างและสภาพการทำงาน การแจ้งข่าวให้พนักงานทราบ การทำให้รู้สึกที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ควรจ่ายค่าจ้าง เพราะความสามารถของผู้ปฏิบัติงานและคนทุกคนมีความสามารถด้วยกันทั้งสิ้นเนื่องจากในยุคปัจจุบันนี้วงวิชาการและวิชาชีพบริหาร ใช้คำว่า “การบริหารงานบุคคล” กันอย่างกว้างขวางจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแนวคิดของการบริหารงานบุคคลโดยทั่วไปนั้นได้มีผู้ให้นิยามความหมายไว้หลายความหมายดังนี้

วิภาดา สารมัย (2562) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานบุคคล คือ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการ

พระสุวรรณภูมิ ธมมรโต (อินทร์รัมย์) (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล นับตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังคน การสรรหาและเลือกสรร การดำรงรักษาบุคลากร การพัฒนาให้บุคลากรก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ การควบคุม การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้พ้นจากงานโดยวิธีการต่าง ๆ ตั้งแต่โอนย้าย ให้ออก ไล่ออก ปลดออก และเกษียณอายุ เป็นต้น เพื่อให้ได้คนที่ มีประสิทธิภาพสูงสุดคงอยู่กับองค์กร ทรานานเท่านั้น

พระมหาสุพรรณ วิสารโท (อินทมาส) (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานบุคคล คือ การสามารถทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุขมีความพอใจที่จะให้ความร่วมมือ และทำงานร่วมกับผู้บริหาร เพื่อให้งานขององค์กรนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งการบริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล การจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ จะมีส่วนทำให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกระตือรือร้นพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ

เนาวรัตน์ รอดเพียน (2560) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานบุคคล คือ กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลที่รับเข้ามาเป็นบุคลากร ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

มุนาติยา วาบา (2560) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานบุคคล คือ กระบวนการจัดการเกี่ยวกับบุคคลเพื่อคัดสรรให้ได้ซึ่งคนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานขององค์กรเข้ามาปฏิบัติงานให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยองค์การจะต้องสร้างกระบวนการให้สามารถดึงดูด ดำรงรักษาและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และมีความพึงพอใจที่จะปฏิบัติงาน

จากทัศนะของนักวิชาการสามารถสรุปได้ว่า ด้านงานบุคคลด้วยหลักพรหมวิหาร 4 หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล นับตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังคน การพัฒนาให้บุคลากรก้าวหน้าทันสมัย การควบคุม การประเมินผลการปฏิบัติงาน เริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาบุคลากร การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการ ซึ่งการ

บริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล ในการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ

2.3.2.4 การบริหารการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาให้ใช้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร เพื่อให้การบริหารด้านต่าง ๆ ขององค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ บทบาทสำคัญของการบริหารทั่วไป คือ การประสานส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อมุ่งพัฒนาองค์กรให้มีผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเนคความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ การมีส่วนร่วมของบุคคลและชุมชน มีวัตถุประสงค์ของการบริหารทั่วไป คือ 1) เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานขององค์กรมีประสิทธิภาพ และ 2) เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลงานขององค์กรต่อสาธารณชน โดยมีขอบข่ายภารกิจ ของการบริหารทั่วไป ดังนี้

1. การดำเนินงานด้านธุรการ เลขานุการ
2. การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
3. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร
4. การประชาสัมพันธ์องค์กร
5. การประสานงานกับหน่วยงานอื่น
6. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

การบริหารทั่วไปเป็นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และช่วยอำนวยความสะดวกให้ภารกิจหลักขององค์กรดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์นั้นสามารถที่จะดำเนินการด้านบริหารทั่วไปได้อย่างมีความคล่องตัวสูง มีขั้นตอนของการบังคับบัญชา น้อยขั้นตอน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถกำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารทั่วไปได้อย่างเบ็ดเสร็จภายในองค์กร อย่างไรก็ตาม เนื่องจากภารกิจของโรงเรียนจะต้องมีความเกี่ยวข้องและประสานสัมพันธ์กับส่วนราชการเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนจึงกำหนดให้ใช้ระเบียบงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 ของสำนักนายกรัฐมนตรีในการดำเนินงานด้านธุรการและสารบรรณ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยทั่วไปแนวคิดของการบริหารงานทั่วไปโดยทั่วไปนั้นได้มีผู้ให้นิยามความหมายไว้หลายความหมาย ดังนี้

โรงเรียนวัดแม่เตย (2564) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียนในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การดำเนินงานธุรการ การประชาสัมพันธ์ งานประสานราชการ การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยี

สารสนเทศ การจัดทำสำมะโนนักเรียน การรับนักเรียน การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน การดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม งานบริการสาธารณะ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากร การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงาน งานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ซึ่งผู้รับผิดชอบงานควรรู้แนวปฏิบัติราชการ

โรงเรียนอุดรดิตถ์ (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษา มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

พระมหาสุพรรณ วิสารโท (อินทมาส) (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ ภารกิจหนึ่งของโรงเรียนในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศการประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุนและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา การจัดระบบควบคุมในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะซึ่งควรที่จะได้รับรู้แนวปฏิบัติ

พัชราภรณ์ เย็นมนัส (2558) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการบริการหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้

สุพัตรา จึงมีผลบุญ (2557) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ งานที่ไม่ใช่ภารกิจหน้าที่หลัก แต่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของโรงเรียนในการให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียน และสามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้

จากทัศนะของนักวิชาการสามารถสรุปได้ว่า การบริหารทั่วไปด้วยสังคหวัตถุ 4 หมายถึง ภารกิจหนึ่งของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร สนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานธุรการ และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากร การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา ช่วยประสานส่งเสริมและ

สนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1) ทาน 2) ปิยวาจา 3) อตถจริยา และ 4) สมานัตตตา

ดังนั้น การบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้นั้นจะต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธี และกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โดยมีการบริหารออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) การบริหารการศึกษาด้านวิชาการ คือ กระบวนการบริหารที่ใช้บุคคลทุกฝ่ายร่วมมือกัน ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และส่งเสริมทางด้านวิชาการการจัดสื่อการเรียนรู้อ การวัดและประเมินผล ตามเป้าหมายขององค์กร ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว

2) การบริหารการศึกษาด้านงบประมาณ คือ กระบวนการจัดการด้านการเงินในเงื่อนไขและข้อจำกัดทางการจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ซึ่งโดยทั่วไปการบริหารงบประมาณในแต่ละปีเป็นไปตามระบบปีงบประมาณ ในการคำนวณค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหา การใช้ทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรอื่น ๆ รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามโครงการ และรายงานผลการใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ตามโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ รวมถึงการบริหารกิจกรรมขององค์กรให้ถูกต้องตามระเบียบ และได้ประโยชน์สูงสุด

3) การบริหารการศึกษาด้านบุคลากร คือ กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล นับตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังคน การสรรหาและเลือกสรร การธำรงรักษาบุคลากร การพัฒนาให้บุคลากรก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ การควบคุม การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยวิธีการเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการ ซึ่งการบริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล ในการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ

4) การบริหารการศึกษาด้านงานทั่วไป คือ เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนด ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการโรงเรียนชั้นพื้นฐาน

งานพัฒนาระบบและเครือข่าย และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดการระบบการบริหารและพัฒนา องค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากร การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.4 หลักการและแนวคิดการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

หลักการบริหารเชิงพุทธศาสตร์ เกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีคุณค่ามากกว่าสองพันห้าร้อยกว่าปี หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวถึงการบริหารจัดการมีอยู่มากมาย (พระใบฎีกาธวัชชัย จรณธมโม และพระมหาประเวศ ปญญาทีโป, 2564) ซึ่งนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้หลากหลายแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

ณัฐธากาญจน์ ลักษณะเพ็ญ (2563) ได้ระบุว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) การครองตน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงออกมาด้วยการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทำงานด้วยความมุ่งมั่นให้งานที่ทำนั้นสำเร็จ และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง เอาใจใส่ต่องานหรือหน้าที่ของตนโดยไม่ประมาทเลินเล่อ รักษาวาจาอย่างเคร่งครัด ไม่ให้คลาดเคลื่อน พูดจริง ทำจริง โดยคำนึงถึงผลของงาน ไม่ใช่ใช้อารมณ์ของตนเป็นหลัก และเป็นคนใจกว้างพร้อมรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น 2) การครองคน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงออกมาด้วยการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับในด้านความสามารถในการประสานความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชา สามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดความสามัคคีเกิดการรวมกลุ่มกันในการทำงานมีความยุติธรรมต่อตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา ให้บริการแก่ผู้มาติดต่องานด้วยความเต็มใจและเสมอภาคกัน และ 3) การครองงาน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารได้แสดงออกมาด้วยการประพฤติปฏิบัติงานด้วยความขยันและมีความรับผิดชอบ ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นปฏิบัติงาน โดยยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนร่วมเป็นหลัก คั่นคว้า หากความรู้ใหม่ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานเสมอและเชิดชูผู้มีผลงานดีเด่นเสมอ

วัชรินทร์ พร้อมใจ (2562) ได้ระบุว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา คือ หลักการ แนวทางในการนำหลักการทางพระพุทธศาสนามาใช้การบริหาร ทั้งการบริหาร คนในองค์กร บริหารงานตลอดการใช้การบริหารเชิงพุทธ มาเป็นแนวทาง หรือเป็นหลักแห่งการชี้ทางการ ดำเนินการอย่างถูกวิธีและที่ดิงงามตามความเหมาะสม

ธีรังกูร วรบำรุงกุล (2562) ได้ระบุว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยจริยธรรม 3 ประการ คือ 1) จริยธรรมด้านการครองตน (รู้ตน) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีหลักการเกี่ยวกับจริยธรรมด้านการครองตน 4 ประการ คือ พูดจริง (สัจจะ=Truth and honesty) ช่มใจ(ทมะ=Taming and training oneself) อดทน (ขันติ=Tolerance) และใจกว้าง (จาคะ=Liberality) 2) จริยธรรมด้านการครองคน (รู้คน) การครองคนเป็นทักษะความรู้ในการบริหาร

ผู้ใต้บังคับบัญชาและความสัมพันธ์ทางสังคม การเข้ากับผู้อื่นได้ และ 3) จริยธรรมด้านการครองงาน (รู้งาน) คือ ความรอบรู้เกี่ยวกับงานในความรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ในแผนบรรจบุคคลากร อำนาจการ และติดตามประเมินผล ความรู้เรื่องงานมี 2 ลักษณะ คือ รู้เท่าและรู้ทัน

พรรณประภา ใจดี และปริญญา มีสุข (2560) ได้ระบุว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา มีหลักการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองงานมีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด รองลงมาบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองคน และบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองตน ตามลำดับ

ดวงฤดี ศิริพันธ์ และสุนทรี วรรณไพเราะ (2560) ได้ระบุว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา มีหลักการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 ด้าน คือ 1) จริยธรรมต่อตนเอง เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่ประพฤติปฏิบัติตน เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ตามได้ปฏิบัติตาม 2) จริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน พฤติกรรมผู้นำที่สามารถชักนำ โน้มน้าวให้ผู้ตามปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนแก่ผู้ตามผู้นำที่ดี และ 3) จริยธรรมต่อองค์กร เป็นพฤติกรรมผู้นำที่จะต้องแสดงออกถึงความตระหนักความพึงพอใจ ความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของส่วนตน ความขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่ในงานที่ทำ ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากที่ได้รับ และไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์ของผู้อื่น การคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม รวมถึงการรู้จักค้นคว้าทดลอง คิดค้น และรู้จักแก้ไขปรับปรุงงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

ภาวนี อิศรา (2560) ได้ระบุว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา มีหลักการตามหลักคุณธรรม 3 มิติ คือการครองตน การครองคน และการครองงาน เพราะเป็นผู้นำและกำกับนโยบายการศึกษาของประเทศชาติลงสู่การปฏิบัติโดยตรงที่คาดหวังว่าจะส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ระบบสังคมและประเทศชาติต่อไป การแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่สูงขึ้น น่าจะเหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองหรือสังคมโลกในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาคณาคุณภาพการศึกษาของชาติให้สูงขึ้นและยั่งยืนต่อไป

พระครูสมุห์บัญชา วฑฒโน คันทรง และพระครูกิตติญาณวิสิฐ หอมหวาน (2559) ได้ระบุว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษานั้น ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมในการใช้หลักธรรม คือ หลักการครองตน ครองคน และครองงาน ให้เกิดขึ้นภายในหน่วยงานสถานศึกษาอย่างแท้จริงผู้บริหารสถานศึกษาต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานมีความซื่อตรงซื่อสัตย์พูดจริงทำจริงมีความเป็นผู้นำที่ดีมีความเสมอภาคยุติธรรมไม่เอินเอียง รับฟังความคิดเห็นหรือปัญหาของผู้ร่วมงานอย่างจริงใจความเอาใจใส่ ดูแลสนับสนุนผู้ร่วมงานให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ที่ยกย่องเอาใจใส่ตามกาลอย่างเหมาะสมมีความมุ่งมั่นในการพัฒนางานด้วยความอดุสาหะไม่ย่อท้อกล้าเผชิญปัญหาบริหารงานโดยยึดหลักการและความถูกต้อง ในการบริหารงานคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการบริหารเป็นสิ่งกำกับควบคุมและสร้างสำนึกในการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎกติกากฎหมาย และศีลธรรมขององค์กรหรือสังคม ซึ่งเป็นเครื่องมือให้คนเคารพตนเองและผู้อื่น ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น เมื่อผู้บริหารใช้หลักการครองตน ครองคน และครองงาน ในการบริหารงานผู้ร่วมงานจะมีความเข้าใจที่ดีอันก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะก่อให้เกิดการบริหารงานและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

สุธานศ เพชรโปรี และบรรจบ บรรณรุจิ, (2559) ได้ระบุว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา มีหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษาด้านครองตน มีจำนวน 19 หลักธรรม ด้านครองคน มีจำนวน 15 หลักธรรม และด้านครองงาน มีจำนวน 19 หลักธรรม ซึ่งการประยุกต์ใช้หลักธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้ปกครองหรือผู้นำที่ปรากฏในพระไตรปิฎก รวมทั้งควรมีความอดทนอดกลั้นมีจิตใจหนักแน่นมั่นคง เป็นผู้นำที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ความซื่อสัตย์ มีความละเอียดใจตนเอง โดยไม่ทำความชั่วและเกรงกลัวผลของความชั่ว ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ปวงชนหรือหมู่คณะ เป็นผู้เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2557) ได้ระบุว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 ด้าน คือ 1) จริยธรรมต่อตนเอง เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่ประพฤติปฏิบัติตน เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ตาม ได้ปฏิบัติตาม โดยยึดหลักฆราวาสธรรม 4 ประการ ในการปฏิบัติตนในการทำงานได้แก่ สัจจะ คือ ความซื่อสัตย์ทางกาย คือ ประพฤติด้วยความสุจริต ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ทางวาจา คือ พูดความจริงและมีความจริงใจ ทมะ คือ การฝึกตนให้มีการปรับปรุงตัวทั้งในด้านจิตใจและการกระทำด้วยปัญญา เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในหน้าที่การงานหรือสิ่งที่กระทำอยู่ ชั้นดี คือ ความอดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน ค้ำค้ำทอจากผู้อื่นที่อาจสร้างความขุ่นเคืองใจอันไม่พึงปรารถนา และจาคะ คือ ความเสียสละความสุขและผลประโยชน์ของตนรวมถึงการละจากกิเลส รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความทุกข์ร่วมกับผู้อื่น 2) จริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน พฤติกรรมผู้นำที่สามารถชักนำโน้มน้าวให้ผู้ตามปฏิบัติตามตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนแก่ผู้ตามผู้นำที่ดีต้องมีหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา เป็นความรักความปรารถนาดีความหวังให้ผู้อื่นมีความสุข กรุณา เป็นความสงสารปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์มูทิตา เป็นความรู้สึกร่วมยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข และอุเบกขา ได้แก่ ความรู้สึกราวเฉยการเป็นกลาง ไม่ลำเอียงฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด มีความยุติธรรมในการที่จะให้รางวัลเมื่อกระทำความดี และการลงโทษตามเหตุและผลเมื่อกระทำผิด และ 3) จริยธรรมต่อองค์กร เป็นพฤติกรรมผู้นำที่จะต้องแสดงออกถึงความตระหนักความพึงพอใจความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของส่วนตน ความขยันหมั่นเพียรเอาใจใส่ในงานที่ทำ ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากที่ได้รับ และไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์ของผู้อื่นการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ คือ ความพอใจ ความเต็มใจ การทำงานด้วยความสุข มีความทุ่มเทความสามารถ และปรารถนาเพื่อที่จะทำงานให้ดีที่สุด ด้วยการรักในงานของตนชอบในงานของตน วิริยะ คือความขยันหมั่นเพียรที่จะทำงานหรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ดีที่สุด ไม่ย่อท้อเมื่อเกิดอุปสรรค และความยากลำบากต่าง ๆ ด้วย การมองปัญหาหรืออุปสรรคที่ขัดขวางต่อการทำสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายและต้องเอาชนะให้สำเร็จ จิตตะ คือ ความเอาใจใส่และใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ มีสมาธิมั่นคงอยู่กับงาน ไม่ปล่อยปละละเลยในงานที่ทำ และทำงานด้วยความตั้งใจที่จะให้งานนั้นสำเร็จมีการศึกษารายละเอียดของงานอย่างลึกซึ้ง มีความเชี่ยวชาญชำนาญในงานที่ทำเรียนรู้และพัฒนาอยู่ตลอดเวลา วิมังสา คือ การมีเหตุมีผลในการตัดสินใจความไตร่ตรองและพิจารณาตรวจสอบในงานที่กำลังทำ รวมถึงการรู้จักค้นคว้าทดลองคิดค้น และรู้จักแก้ไขปรับปรุงงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวทางที่ก่อให้เกิดความเหมาะสมทางด้านพฤติกรรมของมนุษย์ที่

มุ่งเน้นการบริหารทางกาย และบริหารใจ มีระเบียบการวินัยสั่งการหรือการแก้ปัญหาซึ่งต้องอาศัยข้อเท็จจริง หลักเหตุผล และกฎเกณฑ์อย่างเหมาะสมซึ่งทำให้การบริหารเกิดคุณค่าต่อองค์กร โดยการนำหลักพุทธธรรมที่มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราทุกคน ที่สั่งสอนให้คนเราประพฤติดี ปฏิบัติชอบและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับบุคคลและสถานการณ์ เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและสร้างความสงบสุขในสังคม จนเกิดองค์ความรู้ ความเข้าใจโดยไม่มีอคติต่อผู้ร่วมงานปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านี้จะเป็นกรอบการบริหารที่ดีที่สอดคล้องกับทุกสถานการณ์

2.5 หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

สถานศึกษา เป็นฐานการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุด ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายของการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จะบริหารโรงเรียนไปสู่คุณภาพอย่างมีมาตรฐานได้นั้นผู้บริหารควรเลือกการจัดการบริหารในรูปแบบใดที่เหมาะสม มีแนวคิดวางกรอบแนวทางของการบริหารทั้งนี้ในการนำหลักการมาบริหารเชิงพุทธเพื่อบูรณาการเป็นหลักในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน ให้เป็นหนึ่งเดียวกัน ในที่นี้ผู้ศึกษามุ่งที่จะกล่าวถึง หลักคุณธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยจำแนกออกเป็นหลักธรรมที่มาบูรณาการในการบริหารงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารการศึกษาด้านวิชาการ 2) การบริหารการศึกษาด้านงบประมาณ 3) การบริหารการศึกษาด้านบุคลากร และ 4) การบริหารการศึกษาด้านงานทั่วไป ดังนี้

2.5.1 หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

นักวิชาการ ได้กล่าวถึงหลักธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไว้ดังนี้

พระมหาสุชิน วชิราโณ (เชยผลบุญ) และคณะ (2564) ได้กล่าวถึง การประยุกต์ใช้หลักธรรมเชิงพุทธของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ทำให้ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริงด้วยความเสมอภาค ร่วมกันในการวางแผนงานวิชาการด้วยความเอาใจใส่ โดยร่วมกันคิดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

พระครูนิวริฐธรรมานุศาสน์ (2564) ได้กล่าวถึง งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผลงานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษาและงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง หลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริการเชิงพุทธ คือ สังคหวัตถุ 4

พระอธิการสกายแลบ ธรรมโร (นามโท) (2561) ได้กล่าวถึง การบริการทางวิชาการสถานศึกษาให้สนองต่อความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ในการพัฒนาให้มีคุณภาพ ที่สำคัญที่สุดก็คือ การปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม วิธีการ

หนึ่งที่น่าจะให้ผลดีในการปลูกฝังและพัฒนาการมีคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้หลักไตรสิกขา เพื่อให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงาม เพื่อสนับสนุนให้คนในองค์กรพัฒนาตามหลักพุทธธรรม อย่างบูรณาการส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่งปัญญา คือ ปัญญาคุณธรรม 4

พระใบฎีกาธนกิจ นริสสร (เทือกทอง) (2561) ได้กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการ โดยบูรณาการเข้ากับหลักธรรมคือ หลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย หลักเมตตา หลักกรุณาหลักมูทิตา และหลักอุเบกขา ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ในกระบวนการบริหารงานเกี่ยวกับการวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดผล ประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การสร้างเครือข่ายและการบริการทางวิชาการสถานศึกษาให้สนองต่อความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

อรุณ พงษ์จันทร์โอ (2560) ได้กล่าวถึง ด้านงานบริการวิชาการวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินงานได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษา สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ หลักธรรมที่นำมาใช้ประยุกต์ คือ หลักอิทธิบาท 4

พระครูโกศลพัฒนาภรณ์ (รัชพล ปภสสร) (2560) ได้กล่าวถึง หลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ คือ หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศโดยบูรณาการกับหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล พบว่า ด้านหลักสูตร สามารถบูรณาการด้วยการพิจารณาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเรียนการสอน สามารถบูรณาการด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้นกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้วยการประยุกต์สื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยจากเทคโนโลยีมากขึ้นและร่วมมือกันผลิตสื่อการเรียนการสอนท้องถิ่นมากขึ้น และด้านการวัดผลและประเมินผล สามารถบูรณาการด้วยการ พิจารณาเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ชัดเจนมากขึ้นเพื่อพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนให้ดีขึ้น

สิน งามประโคน (2560) ได้กล่าวถึง การบริหารวิชาการตามหลักพุทธธรรม คือ การฝึกอบรมตามหลักไตรสิกขา เพื่อให้มนุษย์บรรลุสภาวะที่ปราศจากความทุกข์ในที่สุด เป็นกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อทำลายอวิชชาและตัณหา พร้อมทั้งเสริมฉันทะและกรุณา จากความหมายนี้ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาคือการฝึกฝนตามหลักไตรสิกขา กล่าวได้ว่าการศึกษานั้นหมายถึงการพัฒนาชีวิตให้ครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพฤติกรรม (ศีล) 2) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และ 3) ด้านปัญญา (ปัญญา)

พระครูสถิตบุญวัฒน์ (ชาญ ธิรปัญญา) และคณะ (2559) ได้กล่าวถึง การบริหารเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนในด้านวิชาการ สามารถบูรณาการร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 ในการทำงาน

วิชาการนั้นจะต้องมีความมุ่งมั่นพยายามทำอย่างมีความต่อเนื่องใส่ใจในการทำงาน เพราะงานด้านการศึกษาเป็นงานที่ต้องใช้ระยะเวลาในการบ่มเพาะ

พระปลัดจীরพณ์ อมรรสี (เลิศศิริพงษ์รักษ์) และพระครูสุจิตร์ตนากร (2558) ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานเป็นอย่างดี ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำ ควรมีความอดทน อดกลั้น หนักแน่น กล้าตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม โปร่งใส มีลักษณะความเป็นผู้นำและเป็นประชาธิปไตย โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ในการบริหารเนื่องจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานั้น ได้เน้นถึงการปฏิบัติที่ผู้บริหารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้ การใช้ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารนั้น มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาซึ่งการบริหารแบบอริยสัจ 4 นั้น เป็นการบริหารที่จะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

จากทัศนะของนักวิชาการแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นตัวแปรหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

หลักพุทธธรรมที่ สอดคล้องกับการบริหาร เชิงพุทธด้านวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	พระมหาสุชิน วชิราโณ (เขยผลบุญ) และคณะ (2564)	พระครูนิวริฐธรรมามุนี (2564)	พระอธิการสกายแลบ ธมฺมธโร (นามโท) (2561)	พระใบฎีกาธนกิจ นริสโร (เทือกทอง) (2561)	อรุณ พงษ์จันทร์โอ (2560)	พระครูโกศลพัฒนภรณ์ (รัชพล ปภัสโร) (2560)	สิน งามประโคน (2560)	พระครูสุตติบุญวัฒน์ (ชาญ ธิรบุญโญ) และคณะ (2559)	พระปลัดจิรพันธ์ อมรรสี (เลิศศิริพงษ์รัช) และพระครูสุจิตร์ตนากร (2558)	รวม
1. หลักอิทธิบาท 4					/	/		/		3
2. หลักสัปปุริสธรรม 7	/									1
3. หลักสังคหวัตถุ 4		/								1
4. หลักปัญญาวัตรธรรม 4			/							1
5. หลักพรหมวิหาร 4				/						1
6. หลักไตรสิกขา							/			1
7. หลักอริยสัจ 4									/	1

จากตารางที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จากทัศนะของนักวิชาการพบว่า หลักพุทธธรรมทั้งหมดมี 7 ตัวแปร เมื่อพิจารณาความถี่ของตัวแปร มีตัวแปร 1 ด้านที่มีความถี่สูง โดยตัวแปรที่มีความถี่สูงสุด จำนวน 3 ความถี่ คือ หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบได้ด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจ ความเต็มใจ การทำงานด้วยความสุข มีความทุ่มเทความสามารถ และปรารถนาเพื่อที่จะทำงานให้ดีที่สุด ด้วยการรักในงานของตน ชอบในงานของตน วิริยะ คือความขยันหมั่นเพียรที่จะทำงานหรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ดีที่สุด ไม่ย่อท้อเมื่อเกิดอุปสรรค และความยากลำบากต่าง ๆ ด้วย การมองปัญหาหรืออุปสรรคที่ขัดขวางต่อการทำสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายและต้องเอาชนะให้สำเร็จ จิตตะ คือ ความเอาใจใส่และใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ มีสมาธิมั่นคงอยู่กับงาน ไม่ปล่อยปละละเลยในงานที่ทำ และทำงานด้วย

ความตั้งใจที่จะให้งานนั้นสำเร็จ มีการศึกษารายละเอียดของงานอย่างลึกซึ้ง มีความเชี่ยวชาญชำนาญในงานที่ทำเรียนรู้และพัฒนาอยู่ตลอดเวลา วิมังสา คือ การมีเหตุผลผลในการตัดสินใจความไตร่ตรอง และพิจารณาตรวจสอบในงานที่กำลังทำ รวมถึงการรู้จักค้นคว้าทดลองคิดค้น และรู้จักแก้ไขปรับปรุงงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

จึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเชิงพุทธด้านวิชาการด้วยหลักอิทธิบาท หมายถึง กระบวนการบริหารที่ใช้บุคคลทุกฝ่ายร่วมมือกัน ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับจัดการเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่สุด การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การนิเทศและการแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมการบริหารวิชาการแก่ชุมชน ส่งเสริมการจัดสื่อการเรียน การวัดและประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยดำเนินการอย่างอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 คือ 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ และ 4) วิมังสา

2.5.2 หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

นักวิชาการ ได้กล่าวถึงหลักธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไว้ดังนี้

พระมหาสุชิน วชิราโณ (เชยผลบุญ) และคณะ (2564) ได้กล่าวถึง การประยุกต์ใช้หลักธรรมเชิงพุทธของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ทำให้ผู้บริหารวางแผนการบริหารงานงบประมาณไว้อย่างเป็นระบบ ถูกต้องเป็นขั้นตอนจัดทำหลักฐานการเบิกจ่ายเงินเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้

ชุตินา พวงทอง (2563) ได้กล่าวถึง การบริหารงานงบประมาณ ประกอบด้วย 4 ด้าน มีดังนี้ ด้านที่ 1 การวางแผนงบประมาณ ด้านที่ 2 การใช้งบประมาณ ด้านที่ 3 การควบคุมงบประมาณ และด้านที่ 4 การรายงานงบประมาณ ซึ่งหลักธรรมที่นำมาบริหารงานงบประมาณด้วยหลักธรรมาภิบาลด้านความเสมอภาค มีการปฏิบัติอยู่ในอันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีระเบียบข้อบังคับและคำสั่งที่มีความเป็นธรรม เสมอภาคกับสมาชิกทุกคนในสถานศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากมุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่มีความถูกต้องตามหลักการ มุ่งเน้นความถูกต้องตรงตามให้เกิดขึ้น ทั้งตัวผู้ปฏิบัติ คือ ครู และตัวผู้เรียน คือ นักเรียน ซึ่งแสดงว่าแนวทางที่สร้างขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างบประมาณ/การเงิน เห็นว่าแนวทางด้านการวางแผนงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางที่เป็นระบบสามารถไปใช้ในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้จริง

แสงเทียน จิตรโชติ (2561) ได้กล่าวถึง การบริหารงบประมาณด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ช่วยการบริหารงบประมาณที่ไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการของทางโรงเรียนที่ทำไว้ในแต่ละปีงบประมาณ รองลงมาในประเด็น การปฏิบัติงานที่ไม่ทันกำหนดเวลาประเด็น มอบหมายงานให้บุคลากรไม่ตรงกับควมถนัดประเด็น ภาระงานกับขอบเขตเวลาไม่สมดุล หลักธรรมาภิบาลสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในองค์กร ประเด็นผู้บริหารแต่ละท่านมีหลักการบริหารที่แตกต่างกัน นโยบายบางด้านในการบริหารงบประมาณไม่ชัดเจน และประเด็นปัญหาด้านความเมตตาและขวัญกำลังใจ

พระอธิการสกายแลบ ธรรมโร (นามโท) (2561) ได้กล่าวถึง การบริหารงานงบประมาณ โดยใช้หลักไตรสิกขา เพื่อให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงาม โดยนำหลักธรรม พระพุทธศาสนา หลักไตรสิกขามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาคนในองค์กร หรือสถานศึกษา เน้นการจัดสภาพทุก ๆ ด้าน ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนให้คนในองค์กรพัฒนาตามหลัก พุทธธรรมอย่างบูรณาการส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่งปัญญา คือ ปัญญาภูมิ ธรรม 4

พระใบฎีกาธณกิจ นริสโร (เทือกทอง) (2561) ได้กล่าวถึง การบริหารงบประมาณโดย บูรณาการใช้กับหลักธรรมคือ พรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย หลักเมตตา หลักกรุณา หลักมูทิตา และ หลักอุเบกขา ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสุดในกระบวนการบริหารงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนงบประมาณ การจัดทำแผนปฏิบัติการ ใช้จ่ายเงิน การตรวจสอบติดตาม และรายงานการใช้งบประมาณ การระดมทรัพยากรและการ ลงทุนเพื่อการศึกษา การวางแผนพัสดุ การจัดหาพัสดุ การควบคุมดูแล และพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษา

สมศักดิ์ บุญปู (2560) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารงบประมาณตามหลักพุทธธรรมนั้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการเงิน หรืองบประมาณ ขั้นตอนที่ 2 การ บริหารจัดการภายใน ขั้นตอนที่ 3 การแสวงหาและรักษางบประมาณ ขั้นตอนที่ 4 การบริหาร งบประมาณ ขั้นตอนที่ 5 การใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งมีหลักพุทธธรรม 3 ประการที่สำคัญในการบริหาร งบประมาณ คือ ทิฐุธรรมมีกัตถสังสัจจัตตนิกรรม 4 เป็นพุทธธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขในปัจจุบัน และโลกาภิยะ 5 เป็นพุทธธรรมที่ควรยึดถือเอาจากโลกทรัพย์ และหลักธรรมมาภิบาล เพื่อให้สามารถ ใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงทาง การเงินที่จะเพิ่มหรือลดในอนาคต

สิน งามประโคน (2560) ได้กล่าวถึง การบริหารงบประมาณตามหลักพุทธธรรมนั้น พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึง ทรัพยากรที่เป็นงบประมาณซึ่งจะต้องดำเนินการจัดการนั้นมีอยู่ 4 ประการ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น สำหรับการดำรงชีวิตของสงฆ์หรือระบบการจัดการศึกษาภายใต้ระบบสังฆะของพระพุทธศาสนา โดย การบริหารงบประมาณนั้นถ้ากล่าวถึงเฉพาะตัวเงิน หรือปัจจัยที่เป็นของมีค่าพระพุทธเจ้าไม่ได้ให้ ความสำคัญมากนัก ซึ่งสามารถปฏิบัติตามหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อนประโยชน์ปัจจุบัน หรือหลักธรรม อันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น ที่เรียกว่า ทิฐุธรรมมีกัตถสังสัจจัตตนิกรรม 4 ประการ ได้แก่ 1. อุฏฐาน สัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น 2. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา 3. กัลยาณมิตตตา คบหา คนดีเป็นมิตร 4. สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี

พระครูสถิตบุญวัฒน์ (ชาญ ธิรปัญญา) และคณะ (2559) ได้กล่าวถึง การบริหารเชิงพุทธ บูรณาการของโรงเรียนในด้านงบประมาณ สามารถบูรณาการร่วมกับหลักธรรมมาภิบาล เป็นแนวคิด แบบสมัยใหม่ในปัจจุบันสำหรับการบริหารงานให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ผู้บริหารจึงควรนำ หลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ซึ่งหลักการดังกล่าวก็สอดคล้องกับแนวคิดใน พระพุทธศาสนา

จිරนนท์ สมน้อย และฐิตินันท์ ดั่งสุวรรณ (2559) ได้กล่าวถึง การบริหารงบประมาณด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี การทำรายงานการเงินและงบการเงิน และศึกษาระเบียบข้อบังคับ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม 2) หลักคุณธรรม ได้แก่ สถานศึกษามีการนำส่งเงินรายได้แผ่นดินให้ถูกต้อง และจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามเกณฑ์และและตามความจำเป็นของแผนงาน 3) หลักความโปร่งใส ได้แก่ สถานศึกษาสรุปรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานของโครงการต่อสาธารณชน 4) หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้บริหารกระจายอำนาจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบงานงบประมาณ 5) หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้บริหารต้องตระหนักในการนิเทศ กำกับติดตามบุคลากร ในการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน และ6) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ อนุมัติงบประมาณ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาตามแผนที่วางไว้

จากทัศนะของนักวิชาการแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นตัวแปรหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	พระมหาสุชิน วชิราโณ (เขยผลบุญ) และคณะ (2564)	ชุติมา พวงทอง (2563)	แสงเทียน จิตรโชติ (2561)	พระอธิการสกายแลบ ธมฺมธโร (นามโท) (2561)	พระใบฎีกาธนกิจ นริสโร (เทือกทอง) (2561)	สมศักดิ์ บุญปู (2560)	สิน งามประโคน (2560)	พระครูสถิตบุญวัฒน์ (ชาญ ธิรบุญโญ) และคณะ (2559)	จिरนนท์ สมน้อย และฐิตินันท์ ดังสุวรรณ (2559)	รวม
1. หลักธรรมาภิบาล	/	/	/					/	/	5
2. หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสัง สัตตนิกรธรรม 4						/	/			2
3. หลักปัญญาภูมิธรรม 4				/						1
4. หลักพรหมวิหาร 4					/					1

จากตารางที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จากทัศนะของนักวิชาการพบว่า หลักพุทธธรรมทั้งหมดมี 4 ตัวแปร เมื่อพิจารณาความถี่ของตัวแปร มีตัวแปร 1 ด้านที่มีความถี่สูง โดยตัวแปรที่มีความถี่สูงสุด จำนวน 5 ความถี่ คือ หลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบได้ด้วย 1) หลักนิติธรรม ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี การทำรายงานการเงินและงบการเงิน และศึกษาระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม 2) หลักคุณธรรม ได้แก่ สถานศึกษามีการนำส่งเงินรายได้แผ่นดินให้ถูกต้อง และจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามเกณฑ์และและความจำเป็นของแผนงาน 3) หลักความโปร่งใส ได้แก่ สถานศึกษาสรุปรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานของโครงการต่อสาธารณชน 4) หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้บริหารกระจายอำนาจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบงานงบประมาณ 5) หลักความรับผิดชอบต่อได้แก่ ผู้บริหารต้องตระหนักในการนิเทศ กำกับ ติดตามบุคลากร ในการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน และ 6) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ อนุมัติงบประมาณ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาตามแผนที่วางไว้

จึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเชิงพุทธด้านงบประมาณด้วยหลักธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการจัดการด้านการเงินเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระบบงบประมาณ ในการคำนวณค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหา การใช้ทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรอื่น ๆ รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามโครงการ และรายงานผลการใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ตามโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงการบริหารกิจกรรมขององค์กรให้ถูกต้องตามระเบียบ และได้ประโยชน์สูงสุด โดยใช้หลักธรรมาภิบาล คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบต่อได้แก่ ผู้บริหารต้องตระหนักในการนิเทศ กำกับ ติดตามบุคลากร ในการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน และ 6) หลักความคุ้มค่า

2.5.3 หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านบุคคล โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

นักวิชาการ ได้กล่าวถึงหลักธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไว้ดังนี้

พระมหาสุชิน วชิราโณ (เชยผลบุญ) และคณะ (2564) ได้กล่าวถึง การประยุกต์ใช้หลักธรรมเชิงพุทธของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ทำให้ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้จัดทำแผนการบริหารงานบุคคลไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และวางแผนยัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งฝ่ายต่าง ๆ ไว้อย่างเหมาะสม และได้สร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน

พระบัวเงิน สุขธมโม (แสงมณีลาด) (2561) ได้กล่าวถึง การบริหารงานบุคคลด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมสำหรับผู้บริหาร ที่ใช้ในการบริหารด้านการสรรหาบุคลากร ด้านการวางแผนงานบุคคล ด้านการพัฒนาบุคคล ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคล และด้านการวางแผนงานบุคคล ตามลำดับ โดยแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรม โดยแบ่งเป็น 1) ด้านการวางแผนงานบุคคล ควรใช้หลักพรหมวิหารธรรมวางแผนงานบริหารบุคลากรให้เกิดประโยชน์

สูงสุดในบริหารงานบุคคล 2) ด้านการสรรหาบุคคล ควรวางแผนการช่วยเหลือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเมื่อเกิดประสบปัญหาด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน 3) ด้านการพัฒนาบุคคล ผู้บริหารควรยกย่องบุคลากรปฏิบัติงานให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงานแสดงความยินดีกับบุคลากรที่มีความเจริญก้าวหน้า และ 4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคล ผู้บริหารควรวางตัวเป็นกลางในการประเมินผลงานบุคลากรด้วยความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

พระอริการสกายแลบ ธรรมโร (นามโท) (2561) ได้กล่าวถึง การบริหารงานบุคคล การแต่งตั้งบุคลากรในสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานวิชาชีพ มีเกณฑ์การประเมินผลงาน แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความดี ความชอบ มีการส่งเสริมพัฒนา สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาให้มีคุณภาพ โดยใช้หลักไตรสิกขา เพื่อให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงาม โดยนำหลักธรรมพระพุทธศาสนา หลักไตรสิกขามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาคนในองค์กร หรือสถานศึกษา เน้นการจัดสภาพทุก ๆ ด้าน ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนให้คนในองค์กรพัฒนาตามหลักพุทธธรรมอย่างบูรณาการส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่งปัญญา คือ ปัญญาภูมิธรรม 4

พระสุวรรณภูมิ ธรรมโร (อินทร์รัมย์) (2561) ได้กล่าวถึง การบริหารในระบบงานบุคคล ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา หลักการพัฒนาการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลมีขั้นตอนปฏิบัติดังนี้ 1) เตรียมวิเคราะห์ข้อมูลตามปัญหาที่ค้นพบ 2) กำหนดแผนปฏิบัติการ 3) ลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และ 4) ติดตามประเมินผลตามปฏิบัติงานตามแผนซึ่งถือเป็นกระบวนการพัฒนาระบบ การวางแผนพัฒนาบุคคล โดยบูรณาการ หลักทศพิธราชธรรมประยุกต์กับหลักธรรมมาภิบาล และหลักพรหมวิหาร 4 อริยสัจ 4 และภาวนา 4

สิน งามประโคน (2560) ได้กล่าวถึง การบริหารบุคคลตามหลักพุทธธรรม トラบใดที่บุคลากรนั้นยังไม่บรรลุเป็นพระอรหันต์เขานั่นก็ต้องได้รับการศึกษาอบรมตลอดไป เรียกว่า เสขะ คือ ผู้ยังต้องศึกษา ต่อเมื่อสำเร็จการศึกษาเป็นพระอรหันต์แล้ว จึงเรียกว่าเป็นอเสขะ คือ ผู้ไม่ต้องศึกษา “กระบวนการจัดการศึกษาในทางพระพุทธศาสนายึดหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นการฝึกอบรม (Training) ที่เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าจะเป็นการเรียนการสอนในทางทฤษฎี (Teaching) เมื่อกล่าวในเชิงบริหารเราต้องยอมรับว่าพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงชื่อว่าเป็นศาสนาแห่งการพัฒนาคน”

พระครูสถิตบุญวัฒน์ (ชาญ ธิรบุญโญ) และคณะ (2559) ได้กล่าวถึง การบริหารเชิงพุทธ บูรณาการของโรงเรียนในด้านบุคลากร สามารถบูรณาการร่วมกับหลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีธรรมผู้บริหารหรือธรรมของผู้เป็นใหญ่ เพื่อใช้ในการบริหารบุคคลในองค์กรและใช้หลักการดังกล่าวต่อนักเรียน

พระมหาสมบุรณ์ กลุยานกิตติ (แดงบำรุง) (2558) ได้กล่าวถึง การปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยการนำหลักฆราวาสธรรม 4 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร ได้แก่ ด้านสัจจะ ด้านทมะ ด้านขันติ และด้านจาคะ ตามลำดับ เป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านสัจจะ พบว่า การนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร คือ มีความอดทน ขยันหมั่นเพียรประกอบกิจการงาน ไม่เกียจคร้าน 2) ด้านทมะ พบว่า การนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร คือ บังคับควบคุม

อารมณ์ ช่มใจ และระงับความรู้สึกต่อข้อบกพร่องที่มีต่อเพื่อนร่วมงานและประชาชน 3) ด้านขันติ พบว่า การนำหลักขรราวาสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร คือ มุ่งมั่นและทุ่มเทในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ 4) ด้านจาคะ พบว่า การนำหลักขรราวาสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร คือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นได้

พระแก้ว อินทโชโต (ชัยชนะ) (2558) ได้กล่าวถึง การบริหารงานบุคคล ผู้บริหารควรมีความประพฤติซื่อตรง ไม่เอนเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติไม่คดโกงควบคุมอารมณ์ ช่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน ควรมีภาวะผู้นำในการอดทนอดกลั้นกับเพื่อนร่วมงาน เมื่อประพฤติตัวอย่างไม่มีความจริงใจ และผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานที่เป็นกลางสำหรับเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรบริหารงานบุคคลด้วยหลักขรราวาสธรรม 4 ประกอบด้วย ด้านขันติ ด้านสัจจะ ด้านทมะ และด้านจาคะ ส่งผลให้ผู้บริหารมีความจริงใจทำหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพของตนจนเกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานในสถานศึกษา และมีความจริงใจที่จะช่วยเหลือให้คำแนะนำเพื่อนร่วมงานเมื่อเกิดปัญหา

พระมหากิจการ โชติปัญญา (2558) ได้กล่าวถึง การบริหารงานบุคคล การวางแผนบุคลากร การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการให้บุคลากรพ้นจากงาน ทั้งนี้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาล้วนเป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่าต่อการบริหารงานทุก ๆ อย่าง รวมถึงการบริหารบริหารงานบุคคลที่จะทำให้ทุกคนในองค์กรที่ได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว จะทำให้เกิดการบริหารงานที่ดี มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพตามที่องค์กรนั้นตั้งไว้ จึงมีความสำคัญยิ่งที่ทุกองค์กรควรมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไว้ประพฤติปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 4 หลักธรรม คือ อธิปไตย 3 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และอคติ 4

จากทัศนะของนักวิชาการแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นตัวแปรหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านบุคคล โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	พระมหาสุชิน วชิราโณ (ชยผลบุญ) และคณะ (2564)	พระบัวเงิน สุขธมโม (แสงมณีลาด) (2561)	พระอธิการสกายแลบ ฐมธโร (นามโพ) (2561)	พระสุวรรณภูมิ ฐมธโรโต (อินทร์รัมย์) (2561)	สิน งามประโคน (2560)	พระครูสุตติบุญวัฒน์ (ชาญ ธีรบุญโญ) และคณะ (2559)	พระมหาสมบุรณ์ กุลยานภิตติ (แดงบำรุง) (2558)	พระแก้ว อินทโชโต (ชัยชนะ) (2558)	พระมหาทักขิการ โชติบุญโญ (2558)	รวม
1. หลักพรหมวิหาร 4		/		/		/			/	4
2. หลักขราวาสธรรม 4							/	/		2
3. หลักอปริหานิยธรรม 7	/									1
4. ปัญญาวุฒิธรรม 4			/							1
5. หลักธรรมมาภิบาล				/						1
6. หลักอริยสัจ 4				/						1
7. หลักภาวนา 4				/						1
8. หลักไตรสิกขา					/					1
9. หลักอภิปไตย 3									/	1
10. หลักสังคหวัตถุ 4									/	1
11. หลักกอคติ 4									/	1

จากตารางที่ 2.3 ผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านบุคคล โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จากทัศนะของนักวิชาการพบว่า หลักพุทธธรรมทั้งหมดมี 11 ตัวแปร เมื่อพิจารณาความถี่ของตัวแปร มีตัวแปร 1 ด้านที่มีความถี่สูง โดยตัวแปรที่มีความถี่สูงสุด จำนวน 4 ความถี่ คือ หลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งประกอบได้ด้วย 1) เมตตา คือ ความปรารถนาดีให้ผู้อื่นเป็นสุข ซึ่งมีการจัดการและดำเนินงานเกี่ยวกับงานบุคคล ใส่ใจและปรารถดีกับบุคลากรในปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม 2) กรุณา คือ ความปรารถนาที่จะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งมีการกำหนดนโยบายการบริหารบุคคลและจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ 3) มุทิตา คือ ความปิติ ยินดีกับผู้อื่นที่ได้รับรางวัล ไม่อิจฉาริษยา ร่วมชื่น

ชมยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น เป็นการแสดงความยินดีกับบุคลากรที่ได้รับรางวัลหรือได้รับการเลื่อนขั้น ด้วยความจริงใจ 4) อุเบกขา คือ ความวางเฉย วางใจเป็นกลาง ไม่ซ้ำเติมคนที่เป็นทุกข์ เป็นการกำหนดนโยบายที่มีความยืดหยุ่น ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด

จึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเชิงพุทธด้านงานบุคคลด้วยหลักพรหมวิหาร 4 หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล นับตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังคน การสรรหาและเลือกสรร การธำรงรักษาบุคลากร การพัฒนาให้บุคลากรก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ การควบคุม การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยวิธีการเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการ ซึ่งการบริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล ในการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 คือ 1) เมตตา 2) กรุณา 3) มุทิตา และ 4) อุเบกขา

2.5.4 หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงานทั่วไป โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

นักวิชาการ ได้กล่าวถึงหลักธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงานทั่วไป โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไว้ดังนี้

รัชฉนีย์ เจริญนนท์ (2565) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กรสามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในหน้าที่ที่รับผิดชอบคือ สังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มาก ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นหลักธรรมอันจะก่อให้เกิดความเหมาะสมกับการนำไปเป็นเกณฑ์มาตรฐานแห่งความดีงามมากที่สุดในการดำเนินงานถ้านำไปปฏิบัติก็จะเกิดความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นที่รักและเคารพของผู้อื่น

นภา ชาลี และคณะ (2565) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป สามารถนำหลักธรรมมาบูรณาการในการบริหารได้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1) หลักทาน ส่งเสริมบุคลากร โดยจัดให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ มอบหมายงานที่สำคัญและให้เครดิตในการทำงานให้กับบุคลากร 2) หลักปิยวาจา นิเทศงาน ให้คำแนะนำด้วยน้ำเสียงกัลยาณมิตร ใช้คำพูดที่เหมาะสมตักเตือนบุคคลอื่น 3) หลักอหิงสา การนำกิจกรรมจิตอาสาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) หลักสมานัตตตา กำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนระยะยาวที่ชัดเจน การบริหารโรงเรียนโดยยึดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน

พระครูนิวริฐธรรมานุศาสน์ (2564) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการงานทั่วไป อันเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อพัฒนาระบบการทำงาน ควรมีกิจกรรมพัฒนาและบริหารจัดการระบบงานธุรการให้คล่องตัว โดยเฉพาะงานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานจัดโครงสร้างองค์กร งานการคมนาคมและขนส่งนักเรียน งานด้านกิจการนักเรียนให้มีความหลากหลายของรูปแบบในการจัด

การศึกษาที่ไม่ควรยึดโยงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งและเป็นไปตามขนาดของสถานศึกษา หลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริการเชิงพุทธ คือ สังคหวัตถุ 4

พระมหาสุชิน วชิราโณ (เขยผลบุญ) และคณะ (2564) ได้กล่าวถึง การประยุกต์ใช้หลักธรรมเชิงพุทธของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักอริยสัจ 3 ทำให้ผู้บริหารจัดทำแผนการบริหารงานทั่วไปไว้อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง วางแผนดำเนินงานธุรการอย่างเป็นระบบ พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาและมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน และส่งเสริม ประสานงานกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานอื่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

พระปลัดพัฒนา วฑฒโน (เฟื่องเนียม) และคณะ (2563) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป มีภาระงาน คือ 1) มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน 2) พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย 3) ประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อแสวงหาความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนงานการศึกษา 4) มีการจัดระบบบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ให้มีความเหมาะสม และเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน 5) ส่งเสริมพัฒนาการกีฬาจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ 6) อนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) พัฒนาให้ความรู้ ให้บริการความร่วมมือกับชุมชน บริการสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม 8) มีการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้การเกิดประสิทธิภาพ สามารถนำหลักธรรมมาช่วยในการบริหาร คือ หลักสัปปริสธรรม 7

พระใบฎีกาธนกิจ นริสสุโร (เทือกทอง) (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยบูรณาการใช้กับหลักธรรมคือ หลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย หลักเมตตา หลักกรุณาหลักกมุติตา และหลักอุเบกขา ในกระบวนการบริหารงานเกี่ยวกับการวางแผนจัดระบบการบริหาร การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การดำเนินงานธุรการจัดระบบฐานข้อมูล ข่าวสาร ประสานงาน เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ ดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์รวมถึงการจัดระบบส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ในสถานศึกษา

พระครูประภัสร์ธรรมาภิรักษ์ (จันเจียด) (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารตามหลักสังคหวัตถุ 4 ทาน คือ การให้ การแบ่งปันอย่างมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก ปราศรภัยด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน พูดด้วยคำที่น่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กำลังใจ อุตถจริยา คือ การกระทำประโยชน์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์และช่วยเหลือซึ่งกันละกันส่งเสริมในทางคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนสม่ำเสมอ เสมอต้น เสมอปลาย ทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญและแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์โดยให้การบริหารงานทั่วไปเป็นไปอย่างลุล่วงและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากทัศนะของนักวิชาการแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นตัวแปรหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริการเชิงพุทธด้านงานทั่วไป โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านทั่วไป โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงานทั่วไป โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	รัชสมัย เจริญนนท์ (2565)	นภา ซาลี และคณะ (2565)	พระครูนิวริฐธรรมานุศาสน์ (2564)	พระมัทธาสุชิน วชิราโณ (เขยผลบุญ) และคณะ (2564)	พระปลัดพัฒนาะ วฑฒโน (เพ็ญนิยม) และคณะ (2563)	พระใบฎีกาธนกิจ นริสโร (เทือกทอง) (2561)	พระอธิการสกายแลบ ธมฺมธโร (นามโท) (2561)	พระครูประภัสร์ธรรมาภิรักษ์ (จันทิยัต) (2561)	รวม
1. หลักสังคหวัตถุ 4	/	/	/					/	4
2. หลักพรหมวิหาร 4						/			1
3. หลักอธิปไตย 3				/					1
4. หลักสัปปุริสธรรม 7					/				1
5. หลักปัญญาวุฒิธรรม 4							/		1
6. หลักกัลยาณมิตรธรรม 7									1

จากตารางที่ 2.4 ผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านงานทั่วไป โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จากทัศนะของนักวิชาการพบว่า หลักพุทธธรรมทั้งหมดมี 6 ตัวแปร เมื่อพิจารณาความถี่ของตัวแปร มีตัวแปร 1 ด้านที่มีความถี่สูง โดยตัวแปรที่มีความถี่สูงสุด จำนวน 4 ความถี่ คือ หลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบได้ด้วย ทาน คือ การให้ การแบ่งปันอย่างมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก ปราศรียด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนหวาน พูดด้วยคำที่น่าฟัง ซ้ำแฉงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กำลังใจ อัตถจริยา คือการกระทำประโยชน์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์และช่วยเหลือซึ่งกันละกัน ส่งเสริมในทางคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม สมานัตตตา คือการปฏิบัติตนสม่ำเสมอ เสมอต้น เสมอปลาย ทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญและแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์โดยให้การบริหารงานทั่วไปเป็นไปอย่างลุล่วงและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารทั่วไปด้วยสังคหวัตถุ 4 หมายถึง เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนด ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่าย และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดการระบบ

การบริหารและพัฒนาองค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากร การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1) ทาน 2) ปิยวาจา 3) อตถจริยา และ 4) สมานัตตตา

เป็นหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มาก ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี คือ 1) หลักทาน ส่งเสริมบุคลากร โดยจัดให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ มอบหมายงานที่สำคัญและให้เครดิตในการทำงานให้กับบุคลากร 2) หลักปิยวาจา นิเทศงาน ให้คำแนะนำด้วยน้ำเสียง กล้วยามมิตร ใช้คำพูดที่เหมาะสมตักเตือนบุคคลอื่น 3) หลักอตถจริยา การนำกิจกรรมจิตอาสาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) หลักสมานัตตตา กำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนระยะยาวที่ชัดเจน การบริหารโรงเรียนโดยยึดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า จากทัศนะของนักวิชาการแหล่งต่าง ๆ ข้างต้น หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยจำแนกออกเป็นหลักธรรมที่มาบูรณาการในการบริหารงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ คือ หลักอิทธิบาท 4 2) การบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ คือ หลักธรรมาภิบาล 3) การบริหารเชิงพุทธด้านบุคคล คือ พรหมวิหาร 4 และ 4) การบริหารเชิงพุทธด้านทั่วไป คือ หลักสังคหวัตถุ 4 มีดังนี้

1) การบริหารด้านวิชาการ ด้วยอิทธิบาท 4 คือ กระบวนการบริหารที่ใช้บุคคลทุกฝ่ายร่วมมือกัน ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศ การศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และส่งเสริมทางด้านวิชาการการจัดสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตามเป้าหมายขององค์กร ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว

2) การบริหารด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล คือ กระบวนการจัดการด้านการเงิน ในเงื่อนไขและข้อจำกัดทางการจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ซึ่งโดยทั่วไปการบริหาร งบประมาณในแต่ละปีเป็นไปตามระบบปีงบประมาณ ในการคำนวณค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการจัดหา การใช้ทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรอื่น ๆ รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณให้ เป็นไปตามโครงการ และรายงานผลการใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ตามโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ รวมถึงการบริหารกิจกรรมขององค์กรให้ถูกต้องตามระเบียบ และได้ประโยชน์สูงสุด

3) การบริหารด้านบุคคล ด้วยพรหมวิหาร 4 คือ กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่ เกี่ยวข้องกับบุคคล นับตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังคน การสรร

หาและเลือกสรร การดำรงรักษาบุคลากร การพัฒนาให้บุคลากรก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ การควบคุม การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยวิธีการเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการ ซึ่งการบริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล ในการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ

4) การบริหารดำเนินงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 คือ ภารกิจหนึ่งของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับ การจัดระบบบริหารองค์กร ในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามมาตรฐาน การศึกษาที่โรงเรียนกำหนด ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการโรงเรียน ชั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่าย และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดการระบบการบริหารและพัฒนางานองค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากร การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริม และสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.6 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา: โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขต การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

2.6.1 ข้อมูลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2.6.1.1 ประวัติความเป็นมา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตาม ความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความ เปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษาพระปริยัติธรรม ก็จำเป็นต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลก บ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือหลักสูตรพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลก และทางธรรมควบคู่กันไป” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขึ้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการจัด การศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนของกรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น

ในปีพ.ศ. 2545 ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ทำให้มีหน่วยงานที่ ดูแลรับ สนองงานคณะสงฆ์และพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาโดยตรง คือ สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ ซึ่งแยกมาจากกรมการศาสนา ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีระเบียบควบคุมการดำเนินงานที่ชัดเจน สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ออกระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วย

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อ ฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณร เหล่านี้ลาสิกขาไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน

ต่อมา โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 2 มาตรา 12 ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัวยุ ว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง” และมาตรา 18 (2) กำหนดว่า “โรงเรียนได้แก่โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัด สถาบันพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น” ดังนั้น จึงถือได้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ในการนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อความใน มาตรา 12 และมาตรา 18 (2) แห่งพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วย สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ กาลต่อมาเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกฎกระทรวงดังกล่าว โดย มุ่งเน้นให้วัดที่จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์เป็นสำคัญ มหาเถรสมาคม จึงได้ออกประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2553 โดยกำหนดให้มีการบริหารจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าว มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรฐาน แผนการจัดการศึกษา ให้คำแนะนำ ส่งเสริมการจัดการศึกษา และพิจารณาวินิจฉัย ขี้ขาด ปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ มีสมเด็จพระวันรัต เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นรองประธานกรรมการ มีผู้แทน จากบุคคลและหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ อาทิ ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนักงานประถมศึกษา เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นคณะกรรมการ โดยมีผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ หรือ 2 ช่วงชั้น คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด 8 กลุ่มสาระ คือ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) สุขศึกษา และพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี 8) ภาษาต่างประเทศ และมีวิชาเฉพาะ ที่กำหนดให้นักเรียนคือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตาม

นโยบายของคณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วยพุทธประวัติ ธรรมวินัย และศาสนปฏิบัติ) เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณร ในฐานะที่เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา

2.6.1.2 การบริหารจัดการศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งอยู่ในวัดที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิ ทางพระพุทธศาสนา จัดการศึกษาเฉพาะสำหรับพระภิกษุสามเณรเท่านั้น โรงเรียนจะได้รับการจัดตั้งได้ ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตหรือเห็นชอบจากมหาเถรสมาคม โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้ออก ใบอนุญาต แก่เจ้าอาวาสวัดที่ขอจัดตั้งโรงเรียน

การบริหารจัดการโรงเรียน เจ้าอาวาสวัดหรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นผู้จัดการ และผู้จัดการเป็นผู้คัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา รูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งจะดำเนินการคัดเลือก พระภิกษุและคฤหัสถ์เพื่อเสนอแต่งตั้งเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน

2.6.1.3 อัตลักษณ์ของโรงเรียน

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นอกจากจะจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ยังได้สนองงานคณะสงฆ์ด้านการ จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกนักธรรมและบาลีอีกด้วย โดยได้จัดให้มีการเรียนการสอนตาม หลักสูตรนักธรรมและบาลีให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ทั้งนี้ ในการประชุม มหาเถรสมาคม เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2555 ที่ประชุมมหาเถรสมาคมมีมติเห็นชอบให้ปรับปรุงโครงสร้าง เวลาเรียนและเกณฑ์การจบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามคำสั่งประธาน คณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ 1/2555 ลงวันที่ 19 เมษายน 2555 เรื่องการปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนและเกณฑ์การจบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอบผ่านธรรมสนามหลวงและบาลีสนามหลวงได้ โดยเพิ่มหน่วยกิตวิชาภาษาบาลีและวิชาพระพุทธศาสนา (พุทธประวัติ ธรรมวินัย และศาสนปฏิบัติ) ทั้งนี้ผู้ที่จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นได้ ต้องสอบได้นักธรรมชั้นตรี เป็นอย่างต่ำ และจะจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอน ปลายได้ ต้องสอบได้นักธรรมชั้นโทเป็นอย่างต่ำ (มติมหาเถรสมาคมที่ 388/2555) นอกจากนี้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ยังได้ปรับตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยให้ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามเป้าหมายเฉพาะของสถานศึกษา (หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมคือวิชาพุทธประวัติและธรรมวินัย วิชาศาสนปฏิบัติ และวิชาภาษาบาลี)

นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอีกด้วย ในการนี้เพื่อดำเนินการดังกล่าว สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงได้ร่วมกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือสทศ. จัดให้มีการสอบวัดผลทางการศึกษาระดับชาติ ด้านพระพุทธศาสนา หรือเรียกย่อว่า B-NET (Buddhism National Educational Test)

2.6.1.4 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ท้องถิ่น

1) การบริหารงานวิชาการ

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การประกันคุณภาพการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2) การบริหารงานงบประมาณ

1. การจัดทำแผนงบประมาณและค่าของงบประมาณ
2. การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ
3. การอนุมัติการใช้จ่ายงบบุคลากรที่ได้รับจัดสรร
4. การจัดทำบัญชีการเงิน
5. การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

3) การบริหารงานบุคคล

1. การวางแผนอัตรากำลัง
2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนเงินเดือน
4. การลาทุกประเภทของครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
6. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
7. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
8. การออกจากราชการ

9. การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
10. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
11. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
12. การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
13. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการ
14. บริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายที่ว่าด้วยการนั้น

4) การบริหารงานทั่วไป

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในโรงเรียน
2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
4. การจัดระบบบริหารและการพัฒนาองค์กร
5. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
6. การดำเนินงานธุรการ
7. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
8. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
9. การจัดการเรียนรู้นอกสถานที่
10. งานกิจการนักเรียน
11. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
12. การรายงานผลการปฏิบัติงาน
13. แนวการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน

2.6.1.5 บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

1) บทบาทเดิม

ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาส่วนใหญ่ มักจัดการศึกษาโดยไม่เน้นการประกันคุณภาพภายใน อาจจะมีการเรียนการสอนโดยไม่ค่อยมีการวางแผน รวมทั้งบุคลากรและองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเข้า มามีส่วนร่วมเท่าที่ควร บทบาทที่พึงประสงค์ ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สำนักงานกลุ่มโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทร่วมกันในการประกันคุณภาพภายใน

2) ผู้บริหาร

มีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา แนะนำครูและบุคลากร ในสถานศึกษา มีบทบาทร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายใน ขั้นตอน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีบทบาทในการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนา สถานศึกษา ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาทเข้ามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในชุมชน มีบทบาทร่วมคิด ร่วมทำและใช้ข้อมูล เพื่อกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนา ตรวจสอบ สำนักงานกลุ่มโรงเรียน และหน่วยงานที่กำกับดูแล มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ สื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์

3) ผลที่ผู้มีส่วนร่วมจะได้รับ

- ผู้เรียนและผู้ปกครองมีหลักประกัน
- ครูได้ทำงานอย่างมีอาชีพ

- ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและความรู้
- กรรมการบริหารโรงเรียน ได้ทำงานตามหน้าที่อย่างเหมาะสม
- หน่วยงานที่กำกับดูแลชุมชนและสังคมประเทศชาติได้เฝ้าระวังและคนที่ดี

2.6.1.6 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ แนวทางการส่งเสริม

สนับสนุน

1) ดำเนินการเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับชุมชนโดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่น

2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันทางสังคมอื่น

3) สนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่าง ชุมชน โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น การจัดการ องค์กร กลุ่ม บริหารงาน วิชาการ มีการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมี โครงสร้างการบริหาร จัดการที่แตกต่างกับโรงเรียนอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย ตามสภาพของท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงานวิชาการได้ศึกษาวิเคราะห์สภาพโดยภาพรวมของโรงเรียนจากยุทธศาสตร์ นโยบาย ขอบเขตภารกิจของโรงเรียน สภาพความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนศักยภาพของโรงเรียน และหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน จึงได้กำหนดโครงสร้างในการบริหารงานที่เอื้อกับการปฏิบัติงาน

2.6.1.7 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร อื่น แนวทางการส่งเสริมสนับสนุน

1) ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของ ท้องถิ่น

2) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับ องค์กรทั้ง ภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการ พัฒนาชุมชนและ ท้องถิ่น

3) ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่ง วิชาการในท้องถิ่น ๆ

4) จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับ ศิษย์เก่า การ ประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับ สถาบันการศึกษาอื่น เอ็มโอยู (MOU-Memorandum of Understanding) หรือบันทึกความเข้าใจ เป็นหนังสือซึ่งฝ่ายหนึ่งแสดงความ

5) โดยที่หนังสือนี้ไม่ถือว่าเป็นสัญญาผูกมัด แต่แสดงความต้องการอันแน่วแน่ของผู้ลง นามว่าจะ ปฏิบัติดังที่ได้ระบุไว้ เช่น สถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งในประเทศไทย ทำบันทึกความเข้าใจกับ สถาบันการศึกษาในต่างประเทศ เพื่อความร่วมมือทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา

ขณะที่บันทึกข้อตกลง (Memorandum Of Agreement) อันเป็นหนังสือหรือ สัญญา ซึ่งมีข้อความที่ ระบุเป็นหลักเกณฑ์หรือวิธีการให้บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติหรือดำเนินการ

ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นข้อกติกา ข้อที่นัดหมายกันไว้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ จึงมิใช้ได้ทั้ง 2 คำ แต่จะใช้บันทึกความเข้าใจมากกว่า เช่น MOU ระหว่างมหาวิทยาลัยกับส่วนราชการ ในการแลกเปลี่ยนวิชาการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ตาม หากมีการฟ้องละเมิดกันจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ในฐานะอาจเป็น สัญญาได้ ส่วนสัญญานั้น นักกฎหมายต่างทราบดีอยู่แล้วว่าเป็นทางการมากกว่า มีสภาพบังคับ และมีผล ตามกฎหมายที่ต้องการให้เป็นไปแต่ละเรื่อง (การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557)

2.6.1.8 ข้อบังคับคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม ว่าด้วยโครงสร้างการบริหารงานและการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม และสถานศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2563

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12 (8) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา พระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 คณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรมออก ข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม ว่าด้วยโครงสร้างการบริหารงานและการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม และสถานศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2563”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับ แต่วันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

“คณะสงฆ์” หมายความว่า คณะสงฆ์และคณะสงฆ์อื่นตามกฎหมาย ว่าด้วยคณะสงฆ์

“หน” หมายความว่า เขตการปกครองคณะสงฆ์ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ซึ่งออกตามความในกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์

“ปริยัตินิเทศก์” หมายความว่า ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่นิเทศการศึกษาพระปริยัติธรรม ซึ่งรวมถึงส่งเสริมสนับสนุนและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรม

ข้อ 4 การบริหารงานและการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ให้มีโครงสร้างการบริหารดังต่อไปนี้

- 1) สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง
- 2) สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง
- 3) สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- 4) ศูนย์พระปริยัตินิเทศแห่งคณะสงฆ์

ข้อ 5 ให้มีสำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นสถานที่ปฏิบัติงาน และสนองงานแม่กองบาลีสนามหลวง โดยมีแม่กองบาลีสนามหลวง ทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบงานการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวง ทั้งในและต่างประเทศ

ข้อ 6 ให้สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง มีส่วนงาน ดังต่อไปนี้

1) การบริหารงานส่วนกลางให้สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง มีสำนักอำนวยการโดยแบ่งส่วนงาน ดังต่อไปนี้

- กองบริหารงานกลาง
- กองเทคโนโลยีสารสนเทศ

- กองนโยบายและแผนการจัดการศึกษา
- กองนิติการ
- กองบริหารทะเบียนและวัดผล
- กองวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

2) การบริหารงานส่วนภูมิภาค ให้มีสำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง ประจำหนกลาง ประจำหนเหนือ ประจำหนตะวันออก ประจำหนใต้ และประจำคณะธรรมยุต โดยแต่ละหนแบ่งส่วนงาน ดังต่อไปนี้

- กองบริหารงานทั่วไป
- กองนโยบายและแผนการจัดการศึกษา
- กองวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ข้อ 7 ในสำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง ให้มีกลุ่มตรวจสอบภายใน เพื่อทำหน้าที่หลักในการตรวจสอบการดำเนินงานภายในสำนักงาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานรับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อแม่กองบาลีสนามหลวง

ข้อ 8 ให้มีสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวงเป็นสถานที่ปฏิบัติงาน และสนองงานแม่กองธรรมสนามหลวง โดยมีแม่กองธรรมสนามหลวงทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบงานการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมสนามหลวง ทั้งในและต่างประเทศ

ข้อ 9 ให้สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวงมีส่วนงาน ดังต่อไปนี้

1) การบริหารงานส่วนกลาง ให้สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง มีสำนักอำนวยการโดยแบ่งส่วนงาน ดังต่อไปนี้

- กองบริหารงานกลาง
- กองเทคโนโลยีสารสนเทศ
- กองนโยบายและแผนการจัดการศึกษา
- กองนิติการ
- กองบริหารทะเบียนและวัดผล
- กองวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

2) การบริหารงานส่วนภูมิภาค ให้มีสำนักงานแม่กองธรรม สนามหลวง ประจำหนกลาง ประจำหนเหนือ ประจำหนตะวันออก ประจำหนใต้ และประจำคณะธรรมยุต โดยแต่ละหนแบ่งส่วนงาน ดังต่อไปนี้

- กองบริหารงานทั่วไป
- กองนโยบายและแผนการจัดการศึกษา
- กองวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ข้อ 10 ในสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง ให้มีกลุ่มตรวจสอบภายใน เพื่อทำหน้าที่หลักในการตรวจสอบการดำเนินงานภายในสำนักงาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงาน รับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อแม่กองธรรมสนามหลวง

ข้อ 11 ให้มีสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานที่ปฏิบัติงานและสนองงาน ประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยมี

ประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบงานการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ข้อ 12 ให้สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีส่วนงานดังต่อไปนี้

1) การบริหารงานส่วนกลางให้สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีสำนักอำนวยการโดยแบ่งส่วนงาน ดังต่อไปนี้

- กองบริหารงานกลาง
- กองเทคโนโลยีสารสนเทศ
- กองนโยบายและแผนการจัดการศึกษา
- กองนิติการ
- กองบริหารทะเบียนและวัดผล
- กองวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

2) การบริหารงานส่วนภูมิภาค ให้มีสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 14 เขต โดยแต่ละเขตแบ่งส่วนงาน ดังต่อไปนี้

- กองอำนวยการ
- กองเทคโนโลยีสารสนเทศ
- กองนโยบายและแผนการจัดการศึกษา
- กองประเมินผลการจัดการศึกษา
- กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษา

ข้อ 13 ในสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้มีกลุ่มตรวจสอบภายในเพื่อทำหน้าที่หลักในการตรวจสอบการดำเนินงานภายในสำนักงาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงาน รับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อประธานคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ข้อ 14 ให้มีศูนย์พระปริยัตินิเทศก์แห่งคณะสงฆ์ เป็นศูนย์บริหารงาน ควบคุมดูแลและประสานการปฏิบัติหน้าที่ของปริยัตินิเทศ ทั้งในและต่างประเทศ โดยมีประธานศูนย์พระปริยัตินิเทศแห่งคณะสงฆ์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานการบริหารงานของปริยัตินิเทศ

ข้อ 15 ให้ศูนย์พระปริยัตินิเทศแห่งคณะสงฆ์มีส่วนงาน ดังต่อไปนี้

1) การบริหารงานส่วนกลางให้ศูนย์พระปริยัตินิเทศแห่งคณะสงฆ์ มีสำนักอำนวยการ โดยแบ่งส่วนงาน ดังต่อไปนี้

- กองบริหารงานกลาง
- กองเทคโนโลยีสารสนเทศ
- กองนโยบายและแผนการจัดการศึกษา
- กองวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- กองศาสนวิเทศ

2) การบริหารงานส่วนภูมิภาค ให้มีศูนย์พระปริยัตินิเทศก์แห่งคณะสงฆ์ ประจำหนกลาง ประจำหนเหนือ ประจำหนตะวันออก ประจำหนใต้ และประจำคณะธรรมยุต โดยแต่ละหนแบ่งส่วนงาน ดังต่อไปนี้

- กองบริหารงานทั่วไป
- กองนโยบายและแผนการจัดการศึกษา
- กองวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ข้อ 16 ในศูนย์พระปริยัตินิเทศแห่งคณะสงฆ์ให้มีกลุ่มตรวจสอบภายใน เพื่อทำหน้าที่หลักในการตรวจสอบการดำเนินงานภายในสำนักงาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานรับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อประธานศูนย์พระปริยัตินิเทศแห่งคณะสงฆ์

ข้อ 17 ให้สถานศึกษาพระปริยัติธรรมแต่ละแห่งมีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลบริหารการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมภายในสถานศึกษานั้น ๆ

ข้อ 18 ให้สถานศึกษาพระปริยัติธรรมแต่ละแห่ง มีส่วนงานดังต่อไปนี้

- 1) กลุ่มบริหารงานทั่วไป
- 2) กลุ่มงานบริหารงานงบประมาณ
- 3) กลุ่มงานบริหารงานบุคคล
- 4) กลุ่มงานวิชาการ

ข้อ 19 หน้าที่และอำนาจของส่วนงาน ให้เป็นไปตามประกาศของแม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง ประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หรือประธานศูนย์พระปริยัตินิเทศแห่งคณะสงฆ์แล้วแต่กรณี ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม

ข้อ 20 ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติรักษาการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระครูนิวริฐธรรมานุศาสน์ , พระราชวชิรเมธี (วีระ วรปญโญ) , พระมหาอดุล อดุลโร และนิพนธ์ ขาวเอี่ยม (2564) ได้ทำการศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา กลุ่มที่ 4 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ จำนวน 157 รูป/คน โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัย เชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 รูป โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการเชิงพุทธของโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 โดยผู้เชี่ยวชาญร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 8 รูป/คน แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา การประเมินรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการเชิงพุทธของโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการ สนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 รูป/คน ด้านวิชาการ พบว่า 1) ทาน โรงเรียนควรจัดทำแผนการพัฒนาหลักสูตรของ โรงเรียนโดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมยึดหลักความต้องการของผู้เรียนชุมชนและสังคมเป็น หลักในลักษณะการให้ตามหลักพุทธธรรม เพื่อให้เข้ากับระบบปัจจุบัน

รวมทั้งมีการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนรูปแบบหลากหลาย เหมาะสมกับ โรงเรียน 2) ปิยวาจา โรงเรียนควรมีระบบการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนา คุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและ สังคม แล้วจัดระบบการนิเทศ การให้คำปรึกษาและการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนของ สถานศึกษาที่ เหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาสื่อและนวัตกรรม การเรียนการสอน ให้มี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อถ่ายทอดความรู้ความคิดและแนวปฏิบัติ ต่อผู้เรียน 3) อรรถ จริยา โรงเรียนควรมีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีเจตคติและ พฤติกรรมตาม เป้าหมายการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียน แล้วมีระบบ การส่งเสริมการ จัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนโดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมใน กระบวนการวางแผนการจัด รวมทั้งมีการพัฒนาและบริหารจัดการระบบส่งเสริมสนับสนุนและ อำนวยความสะดวกในการ บริหารงานด้านวิชาการอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และ 4) สมานัตตตา โรงเรียนควรมีการจัดการบริหารงาน แบบมีส่วนร่วม ควรมีการอบรมครูให้การแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ให้ชัดเจน แล้วมีรูปแบบการสอน แบบเต็มหลักสูตร การเรียนการสอนรายวิชาเป็นไปตามการสอนของครู รวมทั้งมีการบริหารงาน วิชาการแบบมีส่วนร่วมและ ควรจัดให้มีการอบรมครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ด้านงบประมาณ พบว่า 1) ทาน โรงเรียนควรมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับ งบประมาณและการเงิน ให้บุคลากรโรงเรียนและ ชุมชนรับทราบ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและ ความโปร่งใสเหมาะสม แล้วมีระบบการวางแผน ออกแบบงานธุรการเพื่อลดขั้นตอนการดำเนินงาน ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น พร้อมกับระบบการ ประสานงานและเครือข่ายการศึกษา รวมทั้งการ จัดระบบการตรวจสอบการใช้งบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน และรายได้ต่าง ๆ ของโรงเรียน อย่าง เป็นระบบและต่อเนื่อง 2) ปิยวาจา โรงเรียนควรมี ระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการ เกี่ยวกับระบบนิเทศและแผนงานวิชาการ และพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและ เหมาะสมกับโรงเรียน รวมทั้งการจัดการด้านงบประมาณ ดำเนินการโดยโดยความร่วมมือของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ทั้งนี้เพื่อใช้งบประมาณกระจายสู่ เป้าหมายเป็น ธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุด 3) อรรถจริยา โรงเรียนควรมีการพัฒนาและบริหารจัดการ ระบบการ ตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างถูกต้องและเป็นธรรม แล้วมีการพัฒนาและบริหาร จัดการบุคลากร ของโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการ พัฒนาระบบ การบริหารจัดการในการสร้างขวัญ กำลังใจ ให้กับบุคลากร ภายใต้อัตลักษณ์ของ หน่วยงาน และ 4) สมานัตตตา โรงเรียนควรมีการพัฒนาและบริหารจัดการระบบการจัดทำแผนการ บริหารวิชาการ แบบบูรณาการไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พร้อมการประสานความร่วมมือและ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคลชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง ด้านงานบุคคล พบว่า 1) ทาน โรงเรียนควรมีระบบการกำหนดคุณสมบัติ บุคลากรของ โรงเรียนตามความสามารถและความต้องการของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และ ผู้บริหารควรปฏิบัติ ตนเป็นแบบอย่างต่อผู้ร่วมงานในการวางแผนบุคลากรเพื่อประโยชน์ขององค์กร อย่างแท้จริง รวมทั้ง ผู้บริหารควรใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ใช้การวางแผนงานพัฒนาและบริหารงานด้าน บุคลากร 2) ปิยวาจา โรงเรียนควรมีการวางแผนการพัฒนาและบริหารจัดการบุคลากรตาม แผนพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกสามัญศึกษาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและ กระทรวงศึกษาธิการ และควรมี ระบบพัฒนาครูให้เกิดทักษะในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 3) อรรถจริยา โรงเรียนควรมีแผนการ

พัฒนาระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับการติดตาม ประเมินผล บุคลากรอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาและบริหารจัดการบุคลากรของโรงเรียนเพื่อเสริมสร้าง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการในการ สร้างขวัญ กำลังใจ ให้กับบุคลากร ภายใต้หลักพุทธธรรมอย่างต่อเนื่อง และ 4) สมานัตตตา โรงเรียน ควรมียุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการมีส่วนร่วมในการจัดทำภาระงานสำหรับครูและบุคลากร ของโรงเรียน รวมทั้งมียุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการระบบการสรรหา คัดเลือกครูและ บุคลากรได้มาตรฐานและตรงตามความต้องการของโรงเรียน ด้านงานทั่วไปตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า 1) ทาน โรงเรียนควรมีความเอื้อ อาทรต่อกันกับเพื่อนร่วมงานและให้บริการทุกคนที่เข้ามาใช้บริการด้วยความจริงใจ และมีความ สามัคคีต่อกัน ร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) ปิยวาจา โรงเรียนควรมีการวางแผนเพื่อพัฒนา ระบบการทำงานและการบริหารงานของสถานศึกษา 3) อตถจริยา โรงเรียนควรมียุทธศาสตร์การพัฒนา และบริหารจัดการระบบงานธุรการให้คล่องตัว ควรมียุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการ รวมทั้งมียุทธศาสตร์ การพัฒนาและบริหารจัดการการวางระบบงานวิชาการและการนิเทศงานอย่างต่อเนื่อง และ 4) สมานัตต ตา โรงเรียนควรมียุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการ เกี่ยวกับระบบการดำเนินงานจัดประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมียุทธศาสตร์พัฒนาการบริหารจัดการระบบการ ประสานงานและเครือข่ายการศึกษา เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ผลการประเมินรูปแบบ การพัฒนาการบริหารจัดการเชิงพุทธในโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= .66) รูปแบบมีความเหมาะสม อยู่ในระดับ ($\bar{X} = 3.93$, S.D.= .64) รูปแบบมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D.= .68) และรูปแบบมีความ เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

พระครูสถิตบุญวัฒน์ (ชาญ ธิรบุญโญ) พระครูโสภณพุทธศาสตร์ และสมศักดิ์ บุญปุ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิด 5 ด้าน คือ ด้าน วิชาการมาบูรณาการร่วมกับหลักอิทธิบาท หมายถึง ในการทำงานวิชาการนั้นจะต้องมีความมุ่งมั่น พยายามทำอย่างมีความต่อเนื่องใส่ใจในการทำงานเพราะงานด้านการศึกษาเป็นงานที่ต้องใช้ ระยะเวลาในการบ่มเพาะ ด้านบุคลากร มาบูรณาการร่วมกับหลักพรหมวิหาร ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีธรรมผู้บริหารหรือธรรมของผู้เป็นใหญ่ เพื่อใช้ในการบริหารบุคคลในองค์กรและใช้หลักการ ดังกล่าวต่อนักเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียน มาบูรณาการร่วมกับหลักไตรสิกขา เนื่องด้วยในการพัฒนา นักเรียนนั้นหลักการทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญที่สุดคือหลักไตรสิกขา จึงควรนำหลักการดังกล่าวมา ออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน ด้านธุรการและการเงิน มาบูรณาการร่วมกับหลักธรรมาภิบาล หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดแบบสมัยใหม่ในปัจจุบันสำหรับการบริหารงานให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ผู้บริหารจึงควรนำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ซึ่งหลักการดังกล่าว ก็สอดคล้องกับแนวคิดในพระพุทธศาสนาด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกมาบูรณาการ ร่วมกับหลักสังคหวัตถุ ในการบริหารโรงเรียนควรนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้เพราะเป็น หลักการที่จะทำให้เกิดความรักความเมตตาความปรารถนาดีต่อกัน เพื่อใช้หลักสังคหวัตถุก็จะได้รับความ น่าเชื่อถือ และได้รับการช่วยเหลือตอบ และสรุปองค์ความรู้เป็นแนวคิด Buddhist Smart Model อันเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างกิจกรรมทางการบริหารการศึกษากับหลักพุทธธรรม ดังนี้ 1) S = Staff + พรหมวิหาร ในการบริหารบุคลากรนั้นทั้งผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาควรตั้งอยู่

ในธรรมหรือพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ต่างคนต่างตั้งจิตปรารถนาดีต่อกัน 2) $M = \text{Money} + \text{ธรรมาภิบาล}$ ในการบริหารการเงินและงบประมาณ ควรใช้หลักธรรมาภิบาล ถึงแม้ว่าหลักการดังกล่าวจะไม่ใช่หลักการในพระพุทธศาสนาโดยตรง แต่โดยนัยพระพุทธศาสนาก็มีหลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดธรรมาภิบาลมากมาย เช่น หลักทศพิธราชธรรม เป็นต้น 3) $A = \text{Academic} + \text{อิทธิบาท}$ ในการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องใช้หลักอิทธิบาท 4 เพราะเป็นสิ่งที่ต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการทำงานอย่างต่อเนื่องโดยใช้หลักอิทธิบาทพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน 4) $R = \text{Relationship} + \text{สังคหวัตถุ}$ ในการต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกผู้บริหารควรใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพราะเป็นหลักการผูกมิตรและยึดใจคนที่เกี่ยวข้องไว้ได้จะทำให้การบริหารงานในโรงเรียนประสบความสำเร็จได้เครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ 5) $T = \text{Talent} + \text{ไตรสิกขา}$ ในการพัฒนาทางด้านวิชาการ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักไตรสิกขามาบูรณาการ ในทุกขั้นตอนการเรียนการสอนและการทำงานเพราะเป็นหลักการพัฒนาที่สำคัญในพระพุทธศาสนา

ประกิจ เกษแก้ว (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ การบริหารงานบุคคลการบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป และการบริหารวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันจะมีบทบาทในการบริหารงานในสถานศึกษาแตกต่างกันโดยเฉพาะการบริหารงบประมาณ และพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานในสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระอธิการวัชชัย แสงโสภณ (2563) ได้ศึกษาพุทธวิธีการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บ รวบรวมข้อมูลการวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 6 กลุ่ม รวมจำนวนทั้งสิ้น 25 รูป/คนโดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งทำให้ทราบถึงหลักการบริหาร สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการ บริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ จำนวน 3 โรงเรียน พบว่า ด้านวิชาการ หลักไตรสิกขา ในการบริหารงาน ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านงบประมาณ พบว่า การใช้หลักธรรมพรหมวิหารในการบริหารงาน ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร พบว่า การใช้หลักสัพพริศธรรมมาใช้ในการบริหารผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษา โดยภาพรวม ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวม ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

พรรณประภา ใจดีและปริญญา มีสุข (2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9 ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ 3) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ เรียงตามลำดับ ได้แก่ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองงาน พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองคน และพฤติกรรมเชิง

จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองตน ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพการบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธได้ร้อยละ 42.10

วัชรินทร์ พร้อมใจ, พระมหาดาวสยาม วชิรปญโญ และโสวิทย์ บำรุงภักดิ์ (2562) ได้ศึกษา แนวทางการบริหารสถานศึกษาเชิงพุทธบูรณาการโรงเรียนบ้านคำอ้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 พบว่า หลักธรรมด้านการบริหารการครองตน การบริหารงาน ด้านการครองตน และการบริหารด้านการครองงาน นับว่าเป็นหลักของการพัฒนาผู้บริหารและองค์กร ที่สำคัญที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรครองงานตามหลักพุทธธรรม คือ อริยสัจ 4 และอิทธิบาท 4 การครองตนตามหลักพุทธธรรม คือ สังคหวัตถุ 4 และฆราวาสธรรม 4 การครองคนตามหลัก พุทธธรรม คือ พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 ซึ่งหลักคุณธรรมทั้งหมดนี้ย่อมได้รับความสำเร็จสูงส่งค์กร อย่างแน่นอน

ณัฐธากาญจน์ ลักษณะเพ็ญ (2563) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการ บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัยาศัย จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัด สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปี การศึกษา 2562 จำนวน 186 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของ เสรจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มเป็นแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน ด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมี ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและราย ด้าน 3) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการ บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 และ 4) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัย จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น โดยยึด หลักผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักและค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานเสมอ ตลอดจน ควรจัดทำแผนกลยุทธ์การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม การวิจัยครั้งนี้ นำ ข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้ในการบริหารสถานศึกษา การ ปฏิบัติด้านการครองตน การครองคน การครองงาน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับของ ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา อันจะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาที่ดียิ่งขึ้นไป

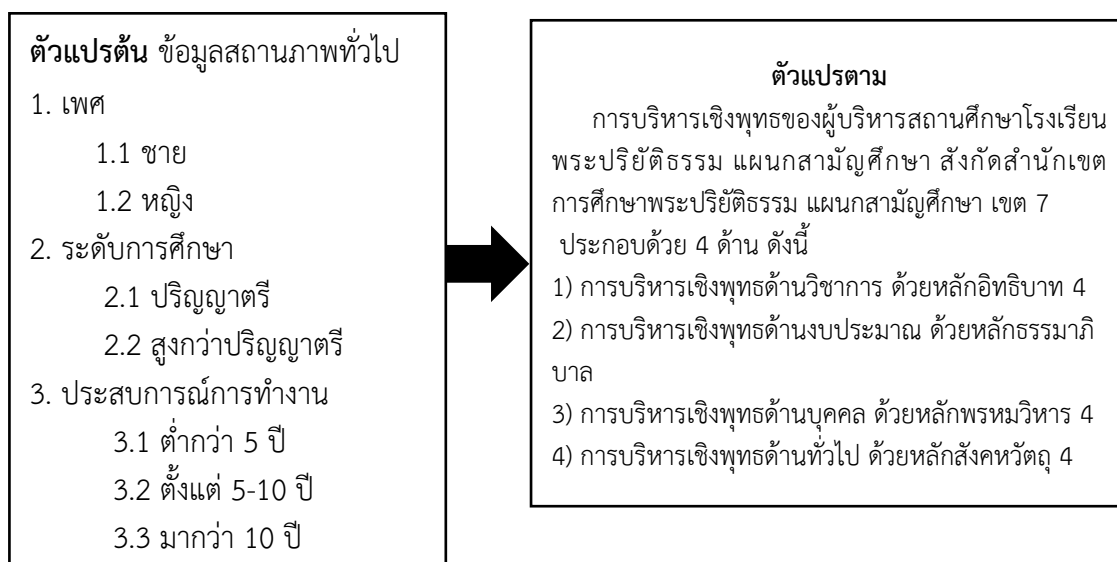
ประภกิจ เกษแก้ว (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ การบริหารงานบุคคลการบริหาร งบประมาณ การบริหารทั่วไป และการบริหารวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ใน การทำงานต่างกันจะมีบทบาทในการบริหารงานในสถานศึกษาแตกต่างกันโดยเฉพาะการบริหาร งบประมาณ และพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานในสถานศึกษา

จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญและเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องกระทำ และต้องประสานสัมพันธ์กันทั้งระบบ ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา และระบบอื่นในสังคม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยการบริหารทั้งในด้านการบริหารตนเองของผู้บริหาร การบริหารบุคคลและการบริหารงานในองค์กร นำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านบริหารงานวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 การบริหารเชิงพุทธด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้วยหลักธรรมมาภิบาล ,การบริหารเชิงพุทธด้านการบริหารงานบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 และการบริหารเชิงพุทธ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้

2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ผู้วิจัยได้ออกแบบแนวทางการศึกษา จากการศึกษาในภาคทฤษฎีเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้แนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาภาคสนาม โดยการสำรวจความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารสถานศึกษา และแนวทางการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ดังนั้นจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยปรากฏดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ด้วยการสำรวจ (Survey research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 ตัวแปรที่ศึกษา
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7” โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ประชากร คือ ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 7 (จังหวัดขอนแก่น เลย หนองบัวลำภู) มีจำนวนทั้งหมด 44 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 332 รูป/คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากประชากร จำนวน 332 รูป/คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 179 รูป/คน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษา แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ได้แก่

- 1) ด้านบริหารงานวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4
- 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล
- 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4
- 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

โดยมีโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ ลิเคิร์ต (Likert Rating Scales) ลักษณะเป็นแบบแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีการบริหารเชิงพุทธ	มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีการบริหารเชิงพุทธ	มาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีการบริหารเชิงพุทธ	ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีการบริหารเชิงพุทธ	น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีการบริหารเชิงพุทธ	น้อยที่สุด

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้กระบวนการ ดังต่อไปนี้ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา

2) กำหนดองค์ประกอบย่อย ตัวอย่างชี้ นำไปสู่การตั้งคำถามในแต่ละด้านซึ่งแบ่งออกเป็น ดังนี้

1. ด้านบริหารงานวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล
3. ด้านการบริหารงานบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ดังนี้

(1) พระมหาธานินทร์ กลิ่นหอม, ดร. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้งสว่างนอก ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(2) ดร.เรืองยศ แวดล้อม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณวัตร ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา)

(3) ดร.ภักสุภรณ์ สวัสดิ์ศรี ตำแหน่ง ครูโรงเรียนสารคุณวิทยา ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา)

5) ตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of Congruence) พิจารณาความถูกต้องตลอดจนการใช้ภาษาในการตั้งคำถามได้ผลของค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of Item Objective congruence : IOC)

$$\text{สูตร } \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่ +1 แนใจว่าสอดคล้อง
0 ไม่แนใจว่าสอดคล้อง
-1 แนใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทน ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.67 ข้อคำถามนั้นถูกตัดออกไปหรือนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น และข้อคำถามใดมีค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาจึงสามารถนำข้อคำถามนั้นไปเก็บข้อมูลได้

6) ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่า IOC ไปจัดเตรียมทำเป็นแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ในโปรแกรม Google Form นำไปทดลองใช้ (Try-out) สำหรับที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรคือ ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11

8) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.844

9) นำเครื่องมือที่ทดลองใช้แล้ว และนำผลการทดสอบแบบสอบถาม เพื่อปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ก่อนนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล

10) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ไปจัดเตรียมทำเป็นแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ผ่าน Google Form ฉบับสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

10) จัดทำเป็นแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ผ่าน Google Form ฉบับสำหรับกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือฉบับจริงและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.4 ตัวแปรที่ศึกษา

ขอบเขตด้านตัวแปร ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตัวแปร ดังนี้

3.4.1 ตัวแปรต้น ที่มี เพศ ได้แก่ ชาย และหญิง ,ระดับการศึกษา ได้แก่ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ,ประสบการณ์การทำงาน ได้แก่ มากกว่า 10 ปี,ตั้งแต่ 5-10 ปีและน้อยกว่า 5 ปี

3.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ตามโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 2) การบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล 3) การบริหารเชิงพุทธด้านบุคคล ด้วยพรหมวิหาร 4 4) การบริหารเชิงพุทธด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ให้ไว้ จัดระบบข้อมูล ตรวจสอบ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และแปลความหมายช่วงคะแนนของแต่ละระดับเกี่ยวกับ การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

แปลผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติ เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ ลิกิเอร์ท (Likert Rating Scales) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.5.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มประชากรได้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้

3.5.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากรเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม กลุ่มประชากรสามารถตอบกลับทางอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ผ่าน Google Form โดยการเข้าผ่านลิงค์ URL หรือ สแกนผ่าน QR CODE ฉบับสำหรับที่กลุ่มประชากรไปยังสถานศึกษา พร้อมกำหนดวันรับแบบสอบถามคืนแบบออนไลน์ภายใน 2 สัปดาห์ หรือ 14 วัน

3.5.3 หากเลยกำหนดวันรับแบบสอบถามคืนให้ติดตามทางช่องทางออนไลน์อีก

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามขั้นตอนดังนี้

3.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) และหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) นำเสนอในรูปตารางและความเรียง

3.6.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม กำหนดเกณฑ์แปลผลเป็น 5 ระดับ ดังนี้

แปลผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.6.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาในการบริหารเชิงพุทธของ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม กำหนดเกณฑ์แปลผลเป็น 5 ระดับ

แปลผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.6.3 เปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีเพศ

แตกต่างกัน และระดับการศึกษา แตกต่างกัน ตามสมมติฐานข้อที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มเป้าหมายที่เป็นอิสระกัน (Independent Samples t-test)

3.6.4 เปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน ตามสมมติฐานข้อที่ 2 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) แบบกลุ่มเป้าหมายที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามแบบอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ผ่าน Google Form โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเข้าผ่านลิงค์ URL หรือ สแกนผ่าน QR CODE ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 179 คน และได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 174 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.09 ของแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับการตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วน ตามที่ตั้งไว้ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7
- 4.4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7
- 4.5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลข้อมูลที่มีความสะดวกในการนำเสนอและความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติและตัวอักษรย่อแทนความหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย
\bar{x}	แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน ค่าสถิติที (t-test)

F	แทน ค่าสถิติเอฟ (F-test)
SV	แทน แหล่งความแปรปรวน (Source of Variance)
SS	แทน ผลรวมตามแปรปรวนของค่าเฉลี่ย (Sum of square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean square)
df	แทน องศาความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
*	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
Sig.	แทน ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ
p	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Probability)

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแบบสอบถามผู้วิจัยนำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียงดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=174)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	123	70.69
	หญิง	51	29.31
2. ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	118	67.82
	สูงกว่าปริญญาตรี	56	32.18
3. ประสบการณ์การทำงาน	มากกว่า 10 ปี	61	35.06
	ตั้งแต่ 5-10 ปี	60	34.48
	น้อยกว่า 5 ปี	53	30.46

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 70.69 และเพศหญิง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 29.31

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 67.82 รองลงมาได้แก่ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 32.18 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 5-10 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 35.06 รองลงมาได้แก่ มากกว่า 5-10 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 34.48 และน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 30.46 ตามลำดับ

4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยใช้ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.2-4.6

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวม

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวม

การบริหารเชิงพุทธ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4	4.64	0.32	มากที่สุด
ด้านงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4	4.50	0.29	มากที่สุด
ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท	4.47	0.32	มาก
ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล	4.43	0.36	มาก
การบริหารเชิงพุทธ	4.51	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 2 ด้านได้แก่ ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 และ ด้านงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และ 4.50 ตามลำดับ ส่วนด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท และด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 และ 4.43 ตามลำดับ

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านบุคลากร ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายข้อ นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านบุคลากร ด้วยหลักพรหมวิหาร 4

ข้อ	ด้านบุคลากร ด้วยหลักพรหมวิหาร 4	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ผู้บริหารมีการจัดกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล	4.77	0.53	มากที่สุด
2	ผู้บริหารมีการควบคุม ประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยวิธีการเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน สรรหา คัดเลือก บรรจุแต่งตั้ง บำรุงรักษาและพัฒนาบุคลากร	4.77	0.54	มากที่สุด
3	ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดบุคลากร ให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ	4.70	0.59	มากที่สุด
4	ผู้บริหารมีการดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากองค์กร เพื่อการบริหารงานบุคคลจะได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	4.67	0.60	มากที่สุด
5	ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังคน การสรรหาและการดำรงรักษาบุคลากร	4.65	0.61	มากที่สุด
6	ผู้บริหารมีการพัฒนาให้บุคลากร มีความก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ	4.48	0.59	มาก
7	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ	4.43	0.64	มาก
ด้านบุคลากร ด้วยหลักพรหมวิหาร 4		4.64	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ด้านบุคลากร ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ผู้บริหารมีการจัดกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล และผู้บริหารมีการควบคุม ประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยวิธีการเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน สรรหา คัดเลือก บรรจุแต่งตั้ง บำรุงรักษาและพัฒนาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดบุคลากร ให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ผู้บริหารมีการดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากองค์กร เพื่อการบริหารงานบุคคลจะได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังคน การสรรหาและการดำรงรักษาบุคลากร มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.65 ผู้บริหารมีการพัฒนาให้บุคลากร มีความก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และพบว่าผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

4.3.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายข้อ นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

ข้อ	ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ผู้บริหารมีการจัดระบบบริหารองค์กร สนับสนุน/ส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนด รวมทั้งงานธุรการ	4.78	0.49	มากที่สุด
2	ผู้บริหารจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน	4.63	0.58	มากที่สุด
3	ผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	4.53	0.59	มากที่สุด
4	ผู้บริหารมีการพัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมสนับสนุนงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	4.45	0.56	มากที่สุด
5	ผู้บริหารมีการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา จัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร	4.44	0.58	มากที่สุด
6	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	4.44	0.59	มากที่สุด
7	ผู้บริหารส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ	4.37	0.53	มาก
8	ผู้บริหารส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา	4.36	0.56	มาก
ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ		4.50	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.50 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ผู้บริหารมีการจัดระบบบริหารองค์กร สนับสนุน/ส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนด รวมทั้งงานธุรการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ผู้บริหารจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และพบว่าข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้

ผู้บริหารมีการพัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมสนับสนุนงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ผู้บริหารมีการพัฒนา เครือข่ายการศึกษา จัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร และ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและ สนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 ผู้บริหารส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ และผู้บริหารส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และ 4.36 ตามลำดับ

4.3.4 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายข้อ นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท

ข้อ	ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ผู้บริหารมีการใช้บุคลากรทุกฝ่ายให้ร่วมมือกันดำเนินการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้	4.90	0.34	มากที่สุด
2	ผู้บริหารมีการปรับปรุง พัฒนา การเรียน การสอน ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด	4.61	0.55	มากที่สุด
3	ผู้บริหารมีการนิเทศการศึกษา แนะนำการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.41	0.64	มาก
4	ผู้บริหารมีการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	4.43	0.54	มาก
5	ผู้บริหารมีการนิเทศการศึกษา แนะนำการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.42	0.55	มาก
6	ผู้บริหารมีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.28	0.59	มาก
7	ผู้บริหารมีความเข้าใจคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และส่งเสริมการจัดสื่อสารการเรียนรู้	4.22	0.57	มาก
ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4		4.47	0.32	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีการใช้

บุคลากรทุกฝ่ายให้ร่วมมือกันดำเนินการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการส่งเสริม การเรียนรู้ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 และผู้บริหารมีการปรับปรุง พัฒนา การเรียน การสอน ให้ได้ดีและมีประสิทธิภาพที่สุดผู้บริหารมีการนิเทศการศึกษา แนะนำการศึกษา พัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ส่วนอีก 5 ข้ออยู่ในระดับมากที่สุดแก่ ผู้บริหารมีการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหาร มีการนิเทศการศึกษา แนะนำการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารมี การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ ผู้บริหารมีความเข้าใจ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และส่งเสริมการจัดสื่อสารการเรียนรู้ โดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43, 4.42, 4.41, 4.28, และ 4.22 ตามลำดับ

4.3.5 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ คิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา เขต 7 ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายข้อ นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล

ข้อ	ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ผู้บริหารมีการจัดการ ด้านการเงินในเงื่อนไขและข้อจำกัดทางการจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ตามระบบปีงบประมาณ	4.63	0.59	มากที่สุด
2	ผู้บริหารมีการใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามโครงการ	4.44	0.62	มาก
3	ผู้บริหารมีการรายงานผล การใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ตามโครงการเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้	4.43	0.60	มาก
4	ผู้บริหารมีการบริหารกิจกรรมขององค์กร ถูกต้องตามระเบียบ และได้ประโยชน์ สูงสุด	4.37	0.59	มาก
5	ผู้บริหารมีการจัดหา การใช้ทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรอื่น ๆ	4.31	0.59	มาก
ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล		4.43	0.36	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก มี ค่าเฉลี่ย 4.43 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีการจัดการ ด้านการเงินในเงื่อนไขและข้อจำกัดทางการจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ตามระบบ

ปีงบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ส่วนอีก 4 ข้อได้แก่ ผู้บริหารมีการใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามโครงการ ผู้บริหารมีการรายงานผล การใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ตามโครงการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ ผู้บริหารมีการบริหารกิจกรรมขององค์กร ถูกต้องตามระเบียบ และได้ประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารมีการจัดทา การใช้ทรัพยากรทางการเงิน และทรัพยากรอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44, 4.43, 4.37 และ 4.31 ตามลำดับ

4.4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน การวิเคราะห์ในส่วนนี้เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยจำนวน 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

4.4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 1 ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้สถิติทดสอบที่แบบ Independent t-test ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามเพศ

การบริหารเชิงพุทธ	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4	4.48	0.33	4.44	0.31	3.170*	0.002
ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4	4.45	0.38	4.40	0.31	0.381	.0.704
ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4	4.60	0.34	4.74	0.23	0.724	0.470
ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล	4.50	0.31	4.49	0.24	0.777	0.439
การบริหารเชิงพุทธ	4.51	0.23	4.52	0.19	0.351	0.726

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.7 ผลแสดงการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบค่าเฉลี่ย t-test for Equality of Means โดยรวมพบว่า ค่า t-test = 0.351 และค่า Sig. = 0.726 หมายความว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร

สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน มีการบริหารเชิงพุทธไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาราย ด้าน พบว่าด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4, ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท และด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล การบริหารเชิงพุทธไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 2 ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหาร เชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารเชิงพุทธของ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามระดับการศึกษา แสดงในตารางที่ 4.8

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้สถิติทดสอบทีแบบ Independent t-test ซึ่งใช้วิเคราะห์ เปรียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ผลการทดสอบ สมมติฐานแสดงดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารเชิงพุทธ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4	4.42	0.30	4.56	0.34	2.713*	0.007
ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล	4.42	0.35	4.46	0.40	0.654	.0514
ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4	4.70	0.24	4.52	0.41	3.061*	0.003
ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4	4.48	0.28	4.55	0.30	1.509	0.133
การบริหารเชิงพุทธ	4.51	0.21	4.53	0.23	0.482	0.630

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.8 ผลแสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธ ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบค่าเฉลี่ย t-test for Equality of Means โดยรวม พบว่า ค่า t-test = 0.482 และค่า Sig. = 0.630 หมายความว่า การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนัก เขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีการบริหารเชิงพุทธไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้อง

กับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล และด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ส่วนการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 และด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ตามความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

4.4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 3 ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แสดงในตารางที่ 4.9

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ One-Way ANOVA ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารเชิงพุทธ	น้อยกว่า 5 ปี		ตั้งแต่ 5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4	4.36	0.29	4.40	0.28	4.63	0.32
ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล	4.38	0.34	4.36	0.32	4.55	0.40
ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4	4.66	0.28	4.65	0.29	4.61	0.37
ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4	4.45	0.23	4.45	0.27	4.59	0.33
การบริหารเชิงพุทธ	4.47	0.204	4.47	0.17	4.60	0.25

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารเชิงพุทธ	sv	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านวิชาการ ด้วยหลัก อิทธิบาท 4	ระหว่างกลุ่ม	2.679	2	1.340	15.147*	0.000
	ภายในกลุ่ม	15.123	171	0.088		
	รวม	17.802	173			
ด้านงบประมาณ ด้วย หลักธรรมาภิบาล	ระหว่างกลุ่ม	1.280	2	0.640	5.060*	0.007
	ภายในกลุ่ม	21.633	171	0.127		
	รวม	22.913	173			
ด้านบุคคล ด้วยหลัก พรหมวิหาร 4	ระหว่างกลุ่ม	0.084	2	0.042	0.418	0.659
	ภายในกลุ่ม	17.126	171	0.080		
	รวม	17.210	173			
ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคห วัตถุ 4	ระหว่างกลุ่ม	0.744	2	0.372	4.673*	0.011
	ภายในกลุ่ม	13.620	171	0.080		
	รวม	14.364	173			
การบริหารเชิงพุทธ	ระหว่างกลุ่ม	0.660	2	0.330	7.505*	0.001
	ภายในกลุ่ม	7.515	171	0.011		
	รวม	8.175	173			

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.10 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยรวม พบว่า ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 ด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4, ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล และด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ส่วนการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ตามความคิดเห็นของครู ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่

การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน	\bar{X}	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
			4.40	4.63
ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4	น้อยกว่า 5 ปี	4.36	-0.04	-0.27*
	5-10 ปี	4.40	-	-0.23*
	มากกว่า 10 ปี	4.63	-	-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่ โดยวิธี LSD พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่าง ๆ ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 แตกกันต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี มากกว่าความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี และความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มากกว่าความคิดเห็นของครูมีการบริหารเชิงพุทธ ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี

ตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธต่อความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาลจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่

การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน	\bar{X}	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
			4.36	4.55
ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล	น้อยกว่า 5 ปี	4.38	0.02	-0.17*
	5-10 ปี	4.36	-	-0.19*
	มากกว่า 10 ปี	4.55	-	-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.12 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาลจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่ โดยวิธี LSD พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มากกว่าความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี และความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มากกว่าความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี

ตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่

การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์ การทำงาน	ประสบการณ์		
		\bar{X}	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
			4.45	4.59
ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4	น้อยกว่า 5 ปี	4.45	0.00	-0.14*
	5-10 ปี	4.45	-	-0.14*
	มากกว่า 10 ปี	4.59		-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่ โดยวิธี LSD พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มากกว่าความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี

ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่

การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์ การทำงาน	\bar{X}	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
			4.47	4.60
โดยรวม	น้อยกว่า 5 ปี	4.47	0.00	-0.13*
	5-10 ปี	4.47	-	-0.13*
	มากกว่า 10 ปี	4.60	-	-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นรายคู่ โดยวิธี LSD พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่าง ๆ ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มากกว่าความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี

สรุปผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 พบว่า ครูที่มีเพศ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 1 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 และด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ไม่แตกต่างกัน

4.5 แนวทางพัฒนาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จากความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงพุทธ ดังนี้

4.5.1 ด้านบริหารงานวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ที่ตรงกับความคิดเห็นของครู ควรใช้หลักธรรม ข้อวิมังสา คือ การพินิจพิเคราะห์ หรือ ความเข้าใจทำ ทำงานด้วยปัญญา ควรการทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา โดยใช้วิจารณ์ญาณอย่างรอบรู้และรอบคอบ จึงนำไปสู่การทบทวนตัวเอง และทบทวนองค์กรหรือทบทวนขบวนการ ทบทวนในสิ่งที่ได้คิดสิ่งได้ทำผ่านมาว่าเกิดผลดีผลเสียอย่างไร ทั้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวของเราเองและเป็นเรื่องที่ร่วมคิดร่วมทำกับคนอื่น เพื่อปรับปรุงปรับแก้ให้ดียิ่งขึ้น

4.5.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล ที่ตรงกับความคิดเห็นของครู ควรใช้หลักธรรม ข้อความโปร่งใส คือควรมีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา การมีระบบงานและขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมา ความโปร่งใสจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการตรวจสอบความถูกต้อง และช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต รวมทั้งนำไปสู่การสร้างความปลอดภัยในการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และช่วยตรวจสอบความถูกต้องในการทำงานได้

4.5.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ที่ตรงกับความคิดเห็นของครู ควรใช้หลักธรรม ข้ออุเบกขา คือ การแสดงออกถึง ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด โดยพิจารณา ข้อเท็จจริง เมื่อตัดสินใจในเรื่องใด ๆ แล้ว ควรพิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา มีเหตุผล ถูกต้องและเที่ยงธรรม อันเป็นการรักษาความถูกต้อง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เพื่อผดุงไว้ ซึ่งความถูกต้อง

4.5.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ตรงกับความคิดเห็นของครู ควรใช้หลักธรรม ข้อสมานัตตตา คือ การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติกับเพื่อนร่วมหรือผู้อื่น ๆ อย่างเท่าเทียมกัน การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตรกับผู้อื่น เช่น ในยามที่ตนตกทุกข์ได้ยากก็ไม่ทอดทิ้งยังช่วยเหลือ ย่อมเกิดความสุข และความสามัคคีในหมู่คณะ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดของครูที่มีต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ด้วยการสำรวจ (Survey research) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำนวน 44 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากประชากร จำนวน 332 รูป/คน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 179 รูป/คน และได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 174 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.09 ของแบบสอบถามทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่พัฒนามาจากการสังเคราะห์และวิเคราะห์เนื้อหาจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำผลสังเคราะห์และวิเคราะห์เนื้อหาไปพัฒนาเป็นนิยามศัพท์เฉพาะของแต่ละตัวแปร และไปสู่ข้อคำถามการวิจัยของเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ และหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 การทดสอบความน่าเชื่อถือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.844 แบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) ระดับการศึกษา 3) ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ของ (Likert's Five Rating Scale) ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ (Kris Piroj, 2018) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ (Frequency: f) และร้อยละ (Percentage: %) ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard definition: S.D.) สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามข้อค้นพบ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยข้อมูลตามรายละเอียดในแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่าเป็นเพศชาย จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 70.69 รองลงมาเป็น เพศหญิง จำนวน 51 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.31

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าอันดับแรก ปริญญาตรี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 67.82 รองลงมาคือ ปริญญาโท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 32.18 ตามลำดับ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าอันดับแรก มากกว่า 10 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 35.06 รองลงมาคือ ตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 34.48 และต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 30.46 ตามลำดับ

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ ระดับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวม อยู่ที่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 อันดับ พบว่า 2 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ คือด้านงานบุคคล รองลงมาคือด้านบริหารทั่วไป และพบว่า ด้านงานวิชาการ และด้านการบริหารงานงบประมาณ อยู่ที่ระดับมาก ตามลำดับ

5.1.5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครูที่มีเพศแตกต่างกัน พบว่า ครูที่มีเพศ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 แต่รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 1 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4

5.1.6 ผลการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามระดับการศึกษา ดังนี้

ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 และด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

5.1.7 ผลการเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ดังนี้

ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ยกเว้น ด้านบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.8 ผลข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ผลการวิจัย จากความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาที่มีต่อผู้บริหาร เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารเชิงพุทธ ดังนี้

5.1.8.1 ด้านบริหารงานวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ตรงกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหาร ควรใช้หลักธรรม ข้อวิมังสา คือ การพินิจพิเคราะห์ หรือ ความเข้าใจทำ ทำงานด้วยปัญญา ควรการทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา โดยใช้วิจารณ์ญาณอย่างรอบรู้และรอบคอบ ซึ่งนำไปสู่การทบทวนตัวเอง และทบทวนองค์กรหรือทบทวนขบวนการ และเป็นเรื่องที่ร่วมคิดร่วมทำกับคนอื่น เพื่อปรับปรุงปรับแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

5.1.8.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล ที่ตรงกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหาร ควรใช้หลักธรรม ข้อความโปร่งใส คือควรมีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา การมีระบบงานและขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมา และช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต และช่วยตรวจสอบความถูกต้องในการทำงานได้

5.1.8.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ที่ตรงกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหาร ควรใช้หลักธรรมข้ออุเบกขา คือ การแสดงออกถึง ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เพื่อผดุงไว้ซึ่งความถูกต้อง

5.1.8.4 ด้านการบริหารงานบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ที่ตรงกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหาร ควรใช้หลักธรรมข้ออสมานัตตตา คือ การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติกับเพื่อนร่วมหรือผู้คนอื่น ๆ อย่างเท่าเทียมกัน การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตรกับผู้อื่น

5.2 อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ข้อ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

5.2.1 ระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธและเปรียบเทียบจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารเชิงพุทธ ของผู้บริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีลักษณะการบริหารโดยมีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นองค์กรหลัก ที่ควบคุมส่งเสริม การจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนเพื่อให้การบริหารให้อยู่ในการปกครอง ของคณะสงฆ์และได้กำหนดให้มีกลุ่มโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพมีทั้งหมด 14 เขต โดยการแบ่งเขตโรงเรียนนั้นอิงตามเขตการศึกษา ของกรมสามัญศึกษา การบริหารตามโครงสร้างของโรงเรียน มีบริบทโดยมุ่งเน้นด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านงานทั่วไป

การนำหลักธรรมที่มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างความสงบสุขในสังคม ตามโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย

การบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการด้วยหลักอิทธิบาท 4 หมายถึง การบริหารวิชาการด้วยหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จะต้องมีความมุ่งมั่นพยายามทำอย่างมีความต่อเนื่องใส่ใจในการทำงาน เพราะงานด้านการศึกษาเป็นงานที่ต้องใช้ระยะเวลาในการบ่มเพาะโดยบูรณาการกับหลักสูตรการดำเนินงานได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษา สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีระดับการระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ที่มีอิทธิพล ต่อผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้วย สอดคล้องกับทัศนะของ อรุณ พงษ์จันทร์โอ (2560) ได้กล่าวถึง ด้านงานบริการวิชาการวิชาการ เป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินงานได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษา สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ หลักธรรมที่นำมาใช้ประยุกต์ คือ หลักอิทธิบาท 4 พระครูโกศลพัฒนาภรณ์ (รัชพล ปภสฺสโร) (2560) ได้กล่าวถึง หลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ คือ หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศโดยบูรณาการกับหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล พบว่า ด้านหลักสูตร สามารถบูรณาการด้วยการพิจารณาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเรียนการสอน สามารถบูรณาการด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้วยการใช้สื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยจากเทคโนโลยีมากขึ้นและร่วมมือกันผลิตสื่อการเรียนการสอนท้องถิ่นมากขึ้น และด้านการวัดผลและประเมินผล สามารถบูรณาการด้วยการ พิจารณาเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ชัดเจนมากขึ้นเพื่อพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนให้ดีขึ้น พระครูสถิตบุญวัฒน์ (ชาญ ธิรปุญฺโญ) และคณะ (2559) ได้กล่าวถึง การบริหารเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนในด้านวิชาการ สามารถบูรณาการร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานวิชาการนั้นจะต้องมีความมุ่งมั่นพยายามทำอย่างมีความต่อเนื่องใส่ใจในการทำงาน เพราะงานด้านการศึกษาเป็นงานที่ต้องใช้ระยะเวลาในการบ่มเพาะ

การบริหารเชิงพุทธด้านงบประมาณด้วยหลักธรรมมาภิบาล หมายถึง การบริหารงบประมาณด้วยหลักธรรมมาภิบาล ช่วยการบริหารงบประมาณที่ไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการของทางโรงเรียนที่ทำไว้ในแต่ละปีงบประมาณ การปฏิบัติงานที่ไม่ทันกำหนดเวลาประเด็น มอบหมายงานให้บุคลากรไม่ตรงกับควมถนัดประเด็น ภาระงานกับขอบเขตเวลาไม่สมดุล หลักธรรมมาภิบาลสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในองค์กร ทำให้ผู้บริหารวางแผนการบริหารงานงบประมาณไว้อย่างเป็นระบบ ถูกต้องเป็นขั้นตอนจัดทำหลักฐานการเบิกจ่ายเงินเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีระดับการระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยหลักธรรมมาภิบาลที่มีอิทธิพลต่อผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้วย สอดคล้องกับทัศนะของ พระมหาสุชิน วชิราโณ (เชยผลบุญ) และคณะ (2564) ได้กล่าวถึง การประยุกต์ใช้หลักธรรมเชิงพุทธของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมมาภิบาล ทำให้ผู้บริหารวางแผนการบริหารงานงบประมาณไว้อย่างเป็นระบบ ถูกต้องเป็นขั้นตอนจัดทำหลักฐานการเบิกจ่ายเงินเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ ชุติมา พวงทอง (2563) ได้กล่าวถึง การบริหารงาน

งบประมาณ ประกอบด้วย 4 ด้าน มี ดังนี้ ด้านที่ 1 การวางแผนงบประมาณ ด้านที่ 2 การใช้งบประมาณ ด้านที่ 3 การควบคุมงบประมาณ และด้านที่ 4 การรายงานงบประมาณ ซึ่งหลักธรรมที่นำมาบริหารงานงบประมาณด้วยหลักธรรมาภิบาลด้านความเสมอภาค มีการปฏิบัติอยู่ในอันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีระเบียบข้อบังคับและคำสั่งที่มีความเป็นธรรม เสมอภาคกับสมาชิกทุกคนในสถานศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากมุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่มีความถูกต้องตามหลักการ มุ่งเน้นความถูกต้องดีงามให้เกิดขึ้น ทั้งตัวผู้ปฏิบัติ คือ ครู และตัวผู้เรียน คือ นักเรียน ซึ่งแสดงว่าแนวทางที่สร้างขึ้นผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างบประมาณ/การเงิน เห็นว่าแนวทางด้านการวางแผนงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางที่เป็นระบบสามารถไปใช้ในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้จริง แสงเทียน จิตรโชติ (2561) ได้กล่าวถึง การบริหารงบประมาณด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ช่วยการบริหารงบประมาณที่ไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการของทางโรงเรียนที่ทำไว้ในแต่ละปีงบประมาณ รองลงมาในประเด็น การปฏิบัติงานที่ไม่ทันกำหนดเวลาประเด็น มอบหมายงานให้บุคลากรไม่ตรงกับความถนัดประเด็น ภาระงานกับขอบเขตเวลาไม่สมดุล หลักธรรมาภิบาลสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในองค์กร ประเด็นผู้บริหารแต่ละท่านมีหลักการบริหารที่แตกต่างกัน นโยบายบางด้านในการบริหารงบประมาณไม่ชัดเจน และประเด็นปัญหาด้านความเมตตาและขวัญกำลังใจ พระครูสถิตบุญวัฒน์ (ชาญ ธิรปัญญา) และคณะ (2559) ได้กล่าวถึง การบริหารเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนในด้านงบประมาณ สามารถบูรณาการร่วมกับหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดแบบสมัยใหม่ในปัจจุบันสำหรับการบริหารงานให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ผู้บริหารจึงควรนำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ซึ่งหลักการดังกล่าวก็สอดคล้องกับแนวคิดในพระพุทธศาสนา จีรนนท์ สมน้อย และฐิตินันท์ ด้วงสุวรรณ (2559) ได้กล่าวถึง การบริหารงบประมาณด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี การทำรายงานการเงินและงบการเงิน และศึกษาระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม 2) หลักคุณธรรม ได้แก่ สถานศึกษามีการนำส่งเงินรายได้แผ่นดินให้ถูกต้อง และจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามเกณฑ์และและตามความจำเป็นของแผนงาน 3) หลักความโปร่งใส ได้แก่ สถานศึกษาสรุปรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานของโครงการต่อสาธารณชน 4) หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้บริหารกระจายอำนาจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบงานงบประมาณ 5) หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้บริหารต้องตระหนักในการนิเทศ กำกับ ติดตามบุคลากร ในการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน และ 6) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ อนุมัติงบประมาณ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาตามแผนที่วางไว้

การบริหารเชิงพุทธด้านบุคคลด้วยหลักพรหมวิหาร 4 หมายถึง การบริหารงานบุคคลด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมสำหรับผู้บริหาร ที่ใช้ในการบริหารด้านการสรรหาบุคลากร ด้านการวางแผนงานบุคคล ด้านการพัฒนาบุคคล ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคล และด้านการวางแผนงานบุคคล โดยแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรม โดยแบ่งเป็น 1) ด้านการวางแผนงานบุคคล ควรใช้หลักพรหมวิหารธรรมวางแผนงานบริหารบุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในบริหารงานบุคคล 2) ด้านการสรรหาบุคคล ควรวางแผนการช่วยเหลือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเมื่อเกิดประสบปัญหาในด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน 3) ด้านการพัฒนาบุคคล

ผู้บริหารควรยกย่องบุคลากรปฏิบัติงานให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงานแสดงความยินดีกับบุคลากรที่มีความเจริญก้าวหน้า และ4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคล ผู้บริหารควรวางตัวเป็นกลางในการประเมินผลงานบุคลากรด้วยความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีระดับการระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ที่มีอิทธิพล ต่อผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้วย สอดคล้องกับทัศนะของ พระมหากิจการ โชติปัญญา (2558) ได้กล่าวถึง การบริหารงานบุคคล การวางแผนบุคลากร การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการให้บุคลากรพ้นจากงาน ทั้งนี้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาล้วนเป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่าต่อการบริหารงานทุก ๆ อย่าง รวมถึงการบริหารบริหารงานบุคคลที่จะทำให้ทุกคนในองค์กรที่ได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว จะทำให้เกิดการบริหารงานที่ดี มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพตามที่องค์กรนั้นตั้งไว้ จึงมีความสำคัญยิ่งที่ทุกองค์กรควรมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไว้ประพฤติปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 4 หลักธรรม คือ อธิปไตย 3 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และอคติ 4 พระสุวรรณภูมิ ธรรมโรโต (อินทร์รัมย์) (2561) ได้กล่าวถึง การบริหารในระบบงานบุคคล ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา หลักการพัฒนาการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลมีขั้นตอนปฏิบัติดังนี้ 1) เตรียมวิเคราะห์ข้อมูลตามปัญหาที่ค้นพบ 2) กำหนดแผนปฏิบัติการ 3) ลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และ4) ติดตามประเมินผลตามปฏิบัติงานตามแผนซึ่งถือเป็นกระบวนการพัฒนาระบบ การวางแผนพัฒนาบุคคล โดยบูรณาการ หลักทศพิธราชธรรมประยุกต์กับหลักธรรมมาภิบาล และหลักพรหมวิหาร 4 อริยสัจ 4 และภาวนา 4 พระครูสถิตบุญวัฒน์ (ชาญ ธิรปัญญา) และคณะ (2559) ได้กล่าวถึง การบริหารเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนในด้านบุคลากร สามารถบูรณาการร่วมกับหลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีธรรมผู้บริหารหรือธรรมของผู้เป็นใหญ่ เพื่อใช้ในการบริหารบุคคลในองค์กรและใช้หลักการดังกล่าวต่อนักเรียน พระมหากิจการ โชติปัญญา (2558) ได้กล่าวถึง การบริหารงานบุคคล การวางแผนบุคลากร การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการให้บุคลากรพ้นจากงาน ทั้งนี้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาล้วนเป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่าต่อการบริหารงานทุก ๆ อย่าง รวมถึงการบริหารบริหารงานบุคคลที่จะทำให้ทุกคนในองค์กรที่ได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว จะทำให้เกิดการบริหารงานที่ดี มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพตามที่องค์กรนั้นตั้งไว้ จึงมีความสำคัญยิ่งที่ทุกองค์กรควรมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไว้ประพฤติปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 4 หลักธรรม คือ อธิปไตย 3 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และอคติ 4

การบริหารเชิงพุทธด้านงานทั่วไปด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 หมายถึง การบริหารงานทั่วไปด้วยสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี คือ 1) หลักทาน ส่งเสริมบุคลากร โดยจัดให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ มอบหมายงานที่สำคัญและให้เครดิตในการทำงานให้กับบุคลากร 2) หลักปิยวาจา นิเทศงาน ให้คำแนะนำด้วยน้ำเสียงกัลยาณมิตร ใช้คำพูดที่เหมาะสมตักเตือนบุคคลอื่น 3) หลักอิตถจริยา การนำ

กิจกรรมจิตอาสาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) หลักสมานัตตตา กำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนระยะยาวที่ชัดเจน การบริหารโรงเรียนโดยยึดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ที่มีอิทธิพล ต่อผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้วย สอดคล้องกับทัศนะของ รัชฉนีย์ เจริญนนท์ (2565) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กรสามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในหน้าที่ที่รับผิดชอบคือ สังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มาก ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นหลักธรรมอันจะก่อให้เกิดความเหมาะสมกับการนำไปเป็นเกณฑ์มาตรฐานแห่งความดีงามมากที่สุดในการดำเนินงาน ถ้านำไปปฏิบัติก็จะเกิดความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นที่รักและเคารพของผู้อื่น นภา ชาลี และคณะ (2565) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป สามารถนำหลักธรรมมาบูรณาการในการบริหารได้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1) หลักทาน ส่งเสริมบุคลากร โดยจัดให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ มอบหมายงานที่สำคัญและให้เครดิตในการทำงานให้กับบุคลากร 2) หลักปิยวาจา นิเทศงาน ให้คำแนะนำด้วยน้ำเสียงกัลยาณมิตร ใช้คำพูดที่เหมาะสมตักเตือนบุคคลอื่น 3) หลักอรรถจริยา การนำกิจกรรมจิตอาสาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) หลักสมานัตตตา กำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนระยะยาวที่ชัดเจน การบริหารโรงเรียนโดยยึดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน พระครูนิวริฐธรรมานุศาสน์ (2564) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการงานทั่วไป อันเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อพัฒนาระบบการทำงาน ควรมีกลยุทธ์การพัฒนาและบริหารจัดการระบบงานธุรการให้คล่องตัว โดยเฉพาะงานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานจัดโครงสร้างองค์กร งานการคมนาคม และขนส่งนักเรียน งานด้านกิจการนักเรียนให้มีความหลากหลายของรูปแบบในการจัดการศึกษาที่ไม่ควรยึดโยงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งและเป็นไปตามขนาดของสถานศึกษา หลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริการเชิงพุทธ คือ สังคหวัตถุ 4 พระครูประภัสร์ธรรมาภิกษ (จันเขียด) (2561) ได้กล่าวถึง ด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารตามหลักสังคหวัตถุ 4 ทาน คือ การให้ การแบ่งปันอย่างมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก ปราศรียด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน พูดด้วยคำที่น่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กำลังใจ อรรถจริยา คือ การกระทำประโยชน์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์และช่วยเหลือซึ่งกันละกันส่งเสริมในทางคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนสม่ำเสมอ เสมอต้น เสมอปลาย ทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญและแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์โดยให้การบริหารงานทั่วไปเป็นไปอย่างลุล่วงและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา.ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธ ด้านบริหารทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

จากการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธด้านวิชาการ และ

ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก แต่เป็นลำดับสุดท้ายนั้นอาจเนื่องมาจาก “ผู้บริหารสถานศึกษา” เป็นผู้บริหารในระดับต้น อยู่ในสถานศึกษาที่รับผิดชอบ เน้นการนำนโยบายของระดับบนมาสู่การปฏิบัติ จึงให้ความสำคัญกับการมีวิสัยทัศน์หรือมีทักษะเชิงมนทัศน์ น้อยกว่าด้านอื่น

จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพศชาย และเพศหญิง มีระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพิจารณาความสำเร็จ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม เชิงประจักษ์ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ผู้บริหารเพศชายและเพศหญิงต่างก็มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ และมีการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเช่นเดียวกัน และผู้บริหารเพศหญิงก็ได้รับการยอมรับและยกย่องเป็นผู้บริหารระดับสูง (จิตติมา วรณศรี, 2550) โดยเฉพาะปัจจุบันผู้นำประเทศของประเทศไทยก็เป็นเพศหญิง และได้รับการยอมรับจากนานาชาติประเทศไม่แพ้เพศชาย สอดคล้องกับทัศนะของ ธมลวรรณ มีเหมย (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ได้พบว่า ผู้บริหารระดับต้นที่มีเพศแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับทัศนะของ ปราณี มหะศักดิ์านุภาพ (2546) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน มีการแสดงออกระดับภาวะผู้นำพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับทัศนะของ อัญชลี ชาญณรงค์ (2555) ที่กล่าวว่า ผู้นำระดับต้นที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการแสดงออกภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีระดับปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 แสดงว่าประสบการณ์การเป็นผู้บริหารมีผลต่อระดับปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ซึ่งผู้นำที่มีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารสูงอาจจะสนับสนุนและประสานงานที่มงานส่งผลให้การทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานได้ดีกว่าผู้นำที่มีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารน้อย สอดคล้องกับทัศนะของ Danner (2008) ซึ่งเป็นอาจารย์สอนที่ Ohio University ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารเชิงพุทธ จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นในการทำงานสูง และมีความไว้วางใจในวิธีการและกระบวนการในภาพรวม นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้เกิดความสร้างสรรค์จากบุคคลหนึ่งไปอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งผู้นำที่มีประสบการณ์การบริหารสูง จะสนับสนุนและประสานงานในการทำงานร่วมกันได้ดี สอดคล้องกับทัศนะของ Basadur (2008) ที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะต้องสามารถนำบุคคลอื่นผ่านกระบวนการ หรือวิธีการร่วมกัน สามารถค้นหาปัญหาร่วมกันอย่างละเอียด ถี่ถ้วน และการดำเนินการแก้ปัญหาด้วยแนวทางใหม่ ๆ ผู้นำที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารสูง จะมีกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ มีทักษะในการประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีข้อเสนอแนะ 2 ประการคือ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 จากผลการศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มี ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1) ควรให้การส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการสนับสนุนให้ มีทักษะ มีความรู้ และมีประสบการณ์ เพิ่มโลกทัศน์และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านวิสัยทัศน์ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้ายซึ่งเกิดจากการเป็นผู้บริหารระดับต้นที่คอยรับนโยบายจากระดับสูงเป็นส่วนมาก

2) ควรมีระบบการตรวจสอบระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เป็นเหมือนปรอทวัดอุณหภูมิ แม้ว่าผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ในระดับมากที่สุด แต่โดยหลักการพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และยั่งยืน เพราะหากการแสดงออกลดต่ำลงจะได้หาทางป้องกันได้

3) ควรมีการจัดทำโปรแกรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากร ในสถานศึกษา ให้มีลักษณะแบบเป็นมาตรฐานทั่วไป (general) เช่นจัดทำหลักสูตรพัฒนาการบริหารเชิงพุทธ ร่วมกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มีเพศแตกต่างกัน ระดับการปฏิบัติการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่มีความแตกต่างและครอบคลุม เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย และเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับปัญหา

5.3.2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องการบริหารเชิงพุทธ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้มีความสมบูรณ์และมีความหลากหลายมากขึ้น สำหรับนำมาใช้พัฒนาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

5.3.2.3 ควรศึกษาวิจัยโปรแกรมการพัฒนการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประโยชน์สำหรับนำมาใช้พัฒนาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

5.3.2.4 ควรศึกษาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารในสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ โดยนำเอาผลวิจัยเป็นข้อมูลและแนวทางให้มีความสมบูรณ์และมีความหลากหลายมากขึ้น

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

- กถิน อรรถโยธิน, หลวง. (2550). *อธิบายธรรมวิภาค น.ธ.ตรี*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ธรรม
บรรณาการ.
- การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาติ. (2557). *คู่มือปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. สืบค้นเมื่อ*
1 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://online.pubhtml5.com/wkny/aqdm/#p=1>
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงาน*
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. สืบค้นจาก
<https://etheses.rbru.ac.th/showthesis.php?theid=340&group=20>.
- จริญญาภรณ์ ศรีจันตาริและจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์, (2563). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมตามหลัก*
พุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 17 เมษายน 2565, จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/243945/166466>
- จันทร์จิรา จันทร์โกมุท. (2560). *บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามกรอบคุณลักษณะ*
เด็กไทยในประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา เพชรบุรีเขต 2. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565,
<https://book.pbru.ac.th/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=79338>
- ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2541). *หลักบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : (ม.ป.ท.).
- ณัฐพร มั่นคง. (2563). *จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะของครูที่ดี สังกัดสำนักงาน*
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565, จาก
<http://www.etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-362-file01-2021-01-29-13-27-52.pdf>
- ณัฐธากาญจน์ ลักษณะเพ็ญ. (2563). *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหาร*
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565, จาก
<http://www.etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-392-file01-2021-08-26-14-36-10.pdf>.
- ฉติญา เพ็ชรแก้ว, อธิภัทร ถิ่นแสนดี และเอนก ศิลปะนิลมาลี. (2565). *การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการ*
บริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2, วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 6(2), 11-25. สืบค้นจาก
<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe/article/view/1745/1235>.
- ธีรังกูร วรบำรุงกุล. (2562). *การนำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแห่งอนาคต. สืบค้นเมื่อ 1*
กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/149445/167886>

- นรมน ขันดี. (2561). *การศึกษาด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <http://www.etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-287-file01-2020-01-31-14-51-33.pdf>
- นันทน์ทนต์ ศรีวิเศษ. (2558). *การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2*. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2565, จาก http://ethesis.kru.ac.th/files/V59_94/Nunnutthachat%20Sriwiset.pdf.
- ปณิตตา แพงदान, พระฮอนด้า วาทุสโท และสมบัติ รัตนคร. (2565). การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *Journal of Modern Learning Development*, 7(5), 243-254.
- ปนัดดา สัพโส. (2564). การบริหารสถานศึกษาปฐมวัยเชิงพุทธตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(1), 331-342.
- พัชรินทร์ โลหา. (2562). *ศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/659944>.
- พรรณประภา ใจดี และปริญญา มีสุข. (2560). *จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9*. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/105595/83800>.
- พระครูวิจิตรธรรมานุศาสน์, พระราชวชิรเมธี (วีระ วรปัญญา) และพระมหาอุดร อุตตโร และนิพนธ์ ชาวเอี่ยม. (2564). รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการเชิงพุทธของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(2), 1-12.
- พระครูไพโรจน์กิจจาทร (สกุล สุภโท), สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย และสมศักดิ์ บุญปู. (2563). การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 1-13.
- พระครูสถิตบุญวัฒน์ (ชาญ ธิรปัญญา) พระครูโสภณพุทธศาสตร์ และสมศักดิ์ บุญปู. (2559). การบริหารเชิงพุทธบูรณาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 7(2), 163-177.
- พระครูสมุห์ปัญญา วฑฒโน คันทรง และพระครูกิตติญาณวิสิฐ หอมหวาน. (2559). *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/article/view/143870/106953>

- พระใบฎีกาวัชชัย จรณธมโม และพระมหาประเวศ ปณฺญาทีโป. (2564). *การบริหารจัดการเชิงพุทธ : องค์การสมัยใหม่*. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตคนเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่” สืบค้นจาก <https://shorturl.at/vCIZ0>.
- พระปลัดพัฒนะ วฑฒโน (เฟื่องเนียม), บุญเชิด ขำนิศาตร์ และสุทธิพงษ์ ศรีวัชชัย. (2563). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาค. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 27-38.
- พระปลัดสนธิชัย ปสนนจิตโต (มาตรไพจิตร). (2562). *กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธบริหารการศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง*. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2565, จาก http://oldweb.mcu.ac.th/site/thesiscontent_desc.php?ct=1&t_id=4036.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรม ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์.
- พระมหาสุชิน วชิรญาโณ (เชยผลบุญ). (2561). การประยุกต์ใช้หลักธรรมเชิงพุทธของผู้บริหารในการบริหารงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 6(3) ฉบับพิเศษ, 25-40.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฒโฒ, ดร. (2553). สัปปุริสธรรม 7 : *ธรรมที่ทำให้คนเป็นลัทธิบุรุษ*. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.dmc.tv/pages/top_of_week/20100830-DMC-A08.html.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6*. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2553/A/045/1.PDF>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สืบค้นจาก https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2553/A/045/1.PDF>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 สืบค้นจาก <http://regu.tu.ac.th/quesdata/Data/L32.PDF>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก สืบค้นจาก <https://is.gd/J5uTTV>.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6* สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2553/A/045/1.PDF>.
- พระอธิการวัชชัย แสงโสภณ. (2563). พุทธวิธีการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(2), 123-137.

- พัชรราวลัย สังข์ศรี. (2561). *พุทธวิถีกับการบริหารการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/119350/91278>
- ดวงฤดี ศิริพันธ์ และสุนทรี วรรณไพเราะ. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา*. สืบค้นเมื่อ 17 เมษายน 2565, จาก <https://shorturl.at/qjLR7>.
- ภาธรณ์ สิริวรรณกุล. (2561). *การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <http://www.etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-314-file01-2020-02-06-13-35-57.pdf>
- ภาวนี อิศรา. (2560). *รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้นเมื่อ 17 เมษายน 2565, จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMKKU/article/view/144299/106777>.
- นิมิตตา อ่อนพุทธาและ อำนวย ทองโปร่ง. (2561). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวงกรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 18(83), 36-44.
- มลวิภา สีขเรศ. (2559). *การบริหารสถานศึกษาเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(1), 113-126.
- มลวิภา สีขเรศ. (2561). *การบริหารสถานศึกษาเชิงพุทธสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 4(1), 124-151.
- รัชณีย์ เจริญนนท์. (2565). *หลักธรรมสังคหวัตถุ 4: หัวใจของงานบริหารทั่วไป. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(1), 290-300.
- รมรันดร์ แหม่โฮงศักดิ์. (ม.ป.ป.) *ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมในการครองตน ครองคน ครองงานของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี*. (ม.ป.ท.) สืบค้นจาก <http://gs.northbkk.ac.th/thesis/researchpaper/521301265.pdf>.
- รววิทยา บุญญาธิพิทักษ์, จิราภรณ์ ผันสว่าง และพระครูชัยรัตนากร. (2565). *การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(2), 477-491.
- วรภรณ์ พุทธวงษ์, วรรณรัตน์ อัครเดชาชาญยุทธ์, อนันต์ เตียวต้อย และอำนวย บุญรัตน์ไมตรี. (2560). *แนวคิดการบริหารการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <http://www.etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-388-file01-2021-08-19-09-15-27.pdf>

- วัชรินทร์ พร้อมใจ และคณะ. (2562). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาเชิงพุทธบูรณาการโรงเรียนบ้านคำอ้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3*. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2565, จาก http://sb.mcu.ac.th/site/thesiscontent_desc.php?ct=1&_id=3922
- ศศิวิมล คนเสี้ยม. (2564). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก*. วารสารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8(5), 205-216. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/download/252228/168958/897343>.
- ศศิวิมล ภู่วาง และคณะ. (2563). *การบริหารจัดการเชิงพุทธของมหาวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 10(2), 63-78.
- สิน งามประโคน. (2560). *พุทธบริหารการศึกษา: แนวคิดทฤษฎีและการบูรณาการ*. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 1(2), 103-116.
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อุฎฐายี). (2550). *เปรียบเทียบจริยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เฉลิมมงคการพิมพ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และชาย สัญญาวิวัฒน์. (2550). *การบริหารจัดการแนวพุทธ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม*. มหาสารคาม : อภิชิตการพิมพ์.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2563). *ข้อบังคับคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2563*. สืบค้นจาก <https://www.onab.go.th/th/content/category/detail/id/450/iid/5276>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สืบค้นจาก <http://www.onec.go.th/index.php/page/view/Outstand/2532>
- สุพิศ ศรีบัว และจุฬาพรรณณรรณ์ ธนะแพทย์. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงพุทธกับการบริหารสถานศึกษา*. วารสารอุบล มจร อุบลปริทรรศน์, 5(3), 591-604. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/245230/167196>.
- สุธานศ เพชรโปรี และบรรจบ บรรณรุจิ. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา*. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 3(2), 60-72.
- อรุณ พงษ์จันทร์โอ. (2560). *ความพึงพอใจของบุคลากรต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตราชเทวี*. วารสารออนไลน์บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นจาก http://www.edujournal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-2-1_1510809893_is-bkk7-sec11-0031.pdf.
- อาภาพร ฝ่ายสกุล และพิมพ์พรณ เพชรสมบัติ. (2562). *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4*. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 7(2), 401-412.

2. วิทยานิพนธ์

- กัญจน์รัตน์ สิ้นธุ์รัตน์. (2559). การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จุฑามาส นาคปฐม. (2559). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรนนท์ สมน้อย และฐิตินันท์ ตังสุวรรณ. (2559). แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชุติมา พวงทอง. (2563). แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชนกพร เทียมวิไล. (2556). ภาวะผู้นำเชิงพุทธสำหรับการบริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประกิจ เกษแก้ว. (2560). การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พระครูประภัศร์ธรรมาภิรักษ์ (จันเขียด). (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาชัยภูมิเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระจันทะมุน นารทปญโญ (แสงสุริจันท์). (2552). ศึกษาพุทธวิธีในการวางแผนการบริหารองค์กร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระใบฎีกาณกิจ นริสสร (เทือกทอง). (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระอธิการสกายแลบ ธรรมธโร (นามโท). (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รวีวรรณ พลทะกลาง. (2564). *การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัลลิกา พูลศิริ. (2562). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศุภณัฐ กุมภาว์. (2563). *การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรัณญา น้อยพิมาย. (2562). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศรายุทธ เมืองคำ. (2563). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สหัตพงษ์ พิทอนวร. (2563). *การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุภาภรณ์ เทียงทางธรรม. (2564). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยใช้สมองเป็นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- แสงเทียน จิตรโชติ. (2560). *แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- อนุชิต สุขกลี. (2560). *การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อรอนงค์ มหามิตร. (2554). *การจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของชุมชนหนองลูกช้าง ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อังคณา ฉะนะบุรณ์. (2562). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

3. ภาษาอังกฤษ

- Fayol, H. (1949). *General and Industrial Management*. (C. Storrs, Trans.). London: Sir Greene, P. (2021). *Curmudgucation : The importance of school administrators*. Retrieved February 15, 2022, <https://nepc.colorado.edu/blog/importance>.
- Gulick, L. H. (1937). *Notes on the Theory of Organization*. In L. Gulick & L. Urwick (Eds.), *Papers on the Science of Administration* (pp. 3-45). New York: Institute of Public Administration. Isaac Pitman & Sons, LTD. (Original work published 1918)
- Learn.org Website. (2022). *What is school administration?* Retrieved February 15, 2022, from https://learn.org/articles/What_is_School_Administration.html.
- OS Today Website. (2022). *What is the importance of education administration?* Retrieved February 15, 2022, <https://frameboxxindore.com/android/what-is-the-importance-of-education-administration.html>.
- Topeducationdegrees Website. (2022). *What is school administration?* Retrieved February 15, 2022, from <https://www.topeducationdegrees.org/faq/what-is-school-administration/>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. พระมหาธานินทร์ กลิ่นหอม, ดร.

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้งสว่างนอก ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ดร.เรืองยศ แวดล้อม

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณวัตร ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3. ดร.ภักธุภรณ์ สวัสดิ์ศรี

ตำแหน่ง ครูโรงเรียนสารคุณวิทยา ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการ
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๗๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน

๙/๓๗ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๔๘๘ โทรสาร. ๐-๔๓๒๔-๑๕๐๒
www.mbuisc.ac.th

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระมหาธานินทร์ กลิ่นหอม, ดร.

ด้วย นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๔๔๐๔๓๒๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๙/๒๕๖๓ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๗ (BUDDHIST ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS IN PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL UNDER THE OFFICE OF PHRAPARIYATTIDHAMMA GENERAL EDUCATION DEPARTMENT AREA 7)” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูสุธีจรรย์วัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์ ๐๙๙-๒๖๙๔๖๒๖

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๗๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน๙/๓๗ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๔๘๘ โทรสาร. ๐-๔๓๒๔-๑๕๐๒
www.mbuisc.ac.th

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. เรืองยศ แวดล้อม

ด้วย นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๔๔๐๔๓๒๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๙/๒๕๖๓ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๗ (BUDDHIST ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS IN PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL UNDER THE OFFICE OF PHRAPARIYATTIDHAMMA GENERAL EDUCATION DEPARTMENT AREA 7)” ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็น อย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจรรย์วัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์ ๐๙๙-๒๖๙๔๖๒๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน

๙/๓๗ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๔๘๘ โทรสาร. ๐-๔๓๒๔-๑๕๐๒
www.mbuisc.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๗๑๘

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. ภัคสุภรณ์ สวัสดิ์ศรี

ด้วย นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๔๔๐๔๓๒๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๙/๒๕๖๓ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๗ (BUDDHIST ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS IN PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL UNDER THE OFFICE OF PHRAPARIYATTIDHAMMA GENERAL EDUCATION DEPARTMENT AREA 7)” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์ ๐๙๙-๒๖๙๔๖๒๖

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน

๙/๓๗ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๔๘๘ โทรสาร. ๐-๔๓๒๔-๑๕๐๖
www.mbuisc.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๔/๐๙๓๗

๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เรียน ประธานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๑๑

เนื่องด้วย นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๒๓๒๐๔๔๐๔๓๒๐๐๕ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๗” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีพระครูธรรมภาณีสมัย, ผศ.ดร. เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นไปตามกระบวนการของการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิทยานิพนธ์และขออนุญาตใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์ ๐๙๙-๒๖๙๔๖๒๖

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุญาติลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน

๑/๓๗ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๔๘๘ โทรสาร. ๐-๔๓๒๔-๑๕๐๖
www.mbuisc.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๔/๐๙๔๖

๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๗

เนื่องด้วย นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๔๔๐๔๓๒๐๐๕ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๗” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีพระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ.ดร. เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นไปตามกระบวนการของการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิทยานิพนธ์และขออนุญาตใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์ ๐๙๙-๖๖๙๔๖๒๖

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ที่มี เพศ และ ประสบการณ์ในการบริหาร คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาของผู้บริหารสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การบริหารงานอย่างมีคุณภาพ

2. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้กับครูสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะเก็บรักษาเป็นความลับ โดยนำไปวิเคราะห์และประมวลผล แล้วนำเสนอในภาพรวม เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการวิจัยเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน ขอขอบคุณอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

แบบสอบถามงานวิจัย

การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1.เพศ

() ชาย

() หญิง

2.ระดับการศึกษา

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

3.ประสบการณ์การทำงาน

() ต่ำกว่า 5 ปี

() ตั้งแต่ 5-10 ปี

() มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ดังนี้

5 หมายถึง มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการบริหารเชิงพุทธ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการบริหารเชิงพุทธ ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการบริหารเชิงพุทธ ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
การบริหารเชิงพุทธด้านการบริหารงานวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4						
1	ผู้บริหารมีการใช้บุคลากรทุกฝ่ายให้ร่วมมือกัน ดำเนินการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการ สอนและการส่งเสริมการเรียนรู้					
2	ผู้บริหารมีการปรับปรุง พัฒนา การเรียน การสอน ให้ ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด					
3	ผู้บริหารมีการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้					

ข้อ	การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
4	ผู้บริหารมีการนิเทศการศึกษา แนะแนวการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
5	ผู้บริหารมีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					
6	ผู้บริหารมีความเข้าใจคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และส่งเสริมการจัดสื่อการเรียนรู้อ					
7	ผู้บริหารมีการวัดและประเมินผล ตามเป้าหมายขององค์กร ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว					
การบริหารเชิงพุทธด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล						
8	ผู้บริหารมีการจัดการ ด้านการเงินในเงื่อนไขและ ข้อจำกัดทางการจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ตามระบบปีงบประมาณ					
9	ผู้บริหารมีการจัดหา การใช้ทรัพยากรทางการเงินและ ทรัพยากรอื่น ๆ					
10	ผู้บริหารมีการใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามโครงการ					
11	ผู้บริหารมีการรายงานผล การใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ตามโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ หน่วยงานได้กำหนดไว้					
12	ผู้บริหารมีการบริหารกิจกรรมขององค์กร ถูกต้องตาม ระเบียบ และได้ประโยชน์สูงสุด					
การบริหารเชิงพุทธด้านการบริหารงานบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4						
13	ผู้บริหารมีการจัดกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่ เกี่ยวข้องกับบุคคล					
14	ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การ วางแผนกำลังคน การสรรหาและการดำรงรักษาบุคลากร					
15	ผู้บริหารพัฒนาให้บุคลากร มีความก้าวหน้าทันสมัยอยู่ เสมอ					
16	ผู้บริหารมีการควบคุม ประเมินผลการปฏิบัติงาน โดย วิธีการเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน สรรหา คัดเลือก บรรจุแต่งตั้ง บำรุงรักษาและพัฒนาบุคลากร					

ข้อ	การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
17	ผู้บริหารมีการดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากองค์กร เพื่อการบริหารงานบุคคลจะได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
18	ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดบุคลากร ให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ					
19	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ					
การบริหารเชิงพุทธด้านงานบริหารงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4						
20	ผู้บริหารมีการจัดระบบบริหารองค์กร สนับสนุน/ส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนด รวมทั้งงานธุรการ					
21	ผู้บริหารมีการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา จัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร					
22	ผู้บริหารจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน					
23	ผู้บริหารส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ					
24	ผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา					
25	ผู้บริหารส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา					
26	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้					

ภาคผนวก ฉ
ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

**ผลการพิจารณาแบบประเมินค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามการวิจัย
เรื่อง การบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7**

รายการข้อความความเห็น	ประมาณค่าความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3		
การบริหารเชิงพุทธด้านการบริหารงานวิชาการ ด้วยหลักอิทธิบาท 4					
1.ท่านมีการใช้บุคลากรทุกฝ่ายให้ร่วมมือกันดำเนินการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการ ส่งเสริมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.ท่านมีการปรับปรุง พัฒนา การเรียน การสอน ให้ ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.ท่านมีการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อน นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.ท่านมีการนิเทศการศึกษา แนะแนวการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.ท่านมีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.ท่านมีความเข้าใจคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์และส่งเสริมการจัดสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.ท่านมีการวัดและประเมินผล ตามเป้าหมายของ องค์กร ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การบริหารเชิงพุทธด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้วยหลักธรรมาภิบาล					
8.ท่านมีการจัดการ ด้านการเงินในเงื่อนไขและ ข้อจำกัดทางการจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้าน ต่าง ๆ ตามระบบงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.ท่านมีการจัดหา การใช้ทรัพยากรทางการเงินและ ทรัพยากรอื่น ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.ท่านมีการใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตาม โครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11.ท่านมีการรายงานผล การใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ตาม โครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ หน่วยงานได้กำหนดไว้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12.ท่านมีการบริหารกิจกรรมขององค์กร ถูกต้องตาม ระเบียบ และได้ประโยชน์สูงสุด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

การบริหารเชิงพุทธด้านการบริหารงานบุคคล ด้วยหลักพรหมวิหาร 4					
13.ท่านมีการจัดกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.ท่านมีการกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังคน การสรรหาและการธำรงรักษาบุคลากร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15.ท่านพัฒนาให้บุคลากร มีความก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16.ท่านมีการควบคุม ประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยวิธีการเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน สรรหาคัดเลือก บรรจุแต่งตั้ง บำรุงรักษาและพัฒนาบุคลากร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17.ท่านมีการดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากองค์กร เพื่อการบริหารงานบุคคลจะได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18.ท่านมีความสามารถในการจัดบุคลากร ให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19.ท่านปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การบริหารเชิงพุทธด้านงานบริหารงานทั่วไป ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4					
20.ท่านมีการจัดระบบบริหารองค์กร สนับสนุน/ส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนด รวมทั้งงานธุรการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21.ท่านมีการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา จัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22.ท่านมีการพัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมสนับสนุนงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23.ท่านจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24.ท่านส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25.ท่านมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26.ท่านส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27.ท่านมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

Reliability

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.844	27

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล : นางสาวอรุณลักษณ์ วรินทร์พันธุ์
วัน เดือน ปีเกิด : 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2506
ชาติภูมิ : จังหวัดขอนแก่น
ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลหนองไผ่ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 40130

การศึกษา

พ.ศ. 2524 : ประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5) โรงเรียนกัลยาณวัตร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
พ.ศ. 2525 : ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แผนกพาณิชยกรรม สาขาบัญชี โรงเรียนธุรกิจอาชีวะ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
พ.ศ. 2552 : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงการแพทย์แผนไทยประยุกต์ (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนาภิเษก สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี 11150
พ.ศ. 2557 : ปริญญาตรี การแพทย์แผนไทยบัณฑิต (การแพทย์แผนไทย) พท.บ. คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร 47160
พ.ศ. 2565 : ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

หน้าที่การงานปัจจุบัน

: ครูหัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษา โรงเรียนสารคณวิทยา วัดบุญบาล ประดิษฐ์ ตำบลชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 40130
: แพทย์แผนไทย โรงพยาบาลชุมแพ ตำบลชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 40130